

Šefik Kurdić

*Brak
i intimni odnosi u islamu*

Izdavač

**Islamska pedagoška akademija
u Zenici**

Za izdavača

doc. dr. Šukrija Ramić

Tehničko uređenje

Munever Bektaš

Recenzenti

**doc. dr. Šukrija Ramić
dr. Izet Terzić**

Štampa

"Bemust" Sarajevo

Lektor

Midhat Kasap

Za štampariju

Mustafa Bećirović

Šefik Kurdić

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

297.15:173.1/.3
173.1/.3:297.15

KURDIĆ, Šefik

Brak i intimni odnosi u islamu / Šefik Kurdić.
- Zenica : Islamska pedagoška akademija, 2003. -
110 str. ; 21 cm

Bibliografske i druge bilješke uz tekst

ISBN 9958-9771-9-2

COBISS/BIH-ID 12357638

Na osnovu Mišljenja Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke
br. 04-15-2038/03 od 17.6.2003. ovaj proizvod oslobođen je plaćanja poreza
na promet i usluge.

BRAK I INTIMNI ODNOSI U ISLAMU

Zenica, 2003.

Umjesto predgovora

Brak je veoma važna institucija kojoj islam poklanja izuzetno veliku pažnju. To nam je na najeklatantniji način pokazao autor ove knjige koja je pred nama, a koja tretira brak i bračne odnose. Autor je, znalački i argumentirano, naveo sve relevantne činjenice vezane za ovu tematiku, bazirajući svoje stavove na kur'anskom i sunnetskom utemeljenju, ali počesto upotrebljavajući mišljenja ranijih islamskih učenjaka, sa iznošenjem svojih stavova i promišljanja, što ovoj knjizi daje posebnu draž.

U prvom dijelu knjige doc. dr. Šefik Kurdić, ekspert u oblasti hadisa i hadiskih znanosti, obilato koristi svoje uže područje, pa na temelju brojnih hadisa, iznosi najbitnije elemente za značaj braka i bračnih odnosa a onda pronicljivo zaključuje da je brak jedna od najbitnijih brana za moralnu anarhiju i brojne neizlječive spolne bolesti, koje haraju savremenim svijetom.

U drugom dijelu ove male, ali izvanredno korisne knjige, tretira razvod braka i sve što je vezano za ovaj segment, navodeći sve potrebne argumente za pronalaženje modusa kako sačuvati brak da ne bi došlo do neželjenog razvoda, koji onda za sobom povlači brojne druge neželjene posljedice.

Valorizirajući knjigu sa njenog naučnog aspekta, slobodno se može zaključiti da predstavlja jedan od najozbiljnijih projekata urađen na našem jeziku iz ovog domena, pa se s pravom može očekivati da postane relevantan izvor iz oblasti islamskog porodičnog prava, što će dobro doći učenicima i studentima koji izučavaju šerijatsko pravo, a posebno one koji se bave porodičnim pravom.

Toplo preporučujemo knjigu učenicima medresa, studentima akademija i FIN-a, kao i svim drugim čitateljima željnim znanja i novih saznanja.

doc. dr. Šukrija Ramić
dr. Izet Terzić

Uvod

Islam je prirodna vjera koja obuhvata sve segmente i detalje ljudskog života, tako obuhvatan, povezan i isprepleten da pokriva sve čovjekove iskonske potrebe. Allah Plemeniti htio je da islam bude sistem za cjelokupan čovjekov život u svim njegovim aspektima. Nije ga učinio samo čistim emocionalnim vjerovanjem otrgnutim od realnog domena ljudskog egzistiranja, već je učinio da duboko zadire i u sve sfere društvenog, socijalnog, moralnog, političkog, vojnog, pravnog i drugih aspekata života. Islam je regulirao sve što je bitno za čovjeka i ništa nije ostavio nejasnim i nedorečenim.

Islam je i objavljen sa ciljem da uredi život u njegovoj praktičnoj formi i da konkretnu stvarnost potčini svojim kriterijima. On, po svojoj naravi, ne trpi da bude predstavljen samo kao duhovna i kulturološka kategorija, jer to odudara od njegove prirode i njegovog konačnog cilja. On nikada ne prerasta u čistu teoriju, već uvijek zadržava status dinamične realnosti. Dovoljna je i površna analiza da bi se došlo do zaključka da islam ima svoje specifičnosti koje ga itekako distanciraju od svih drugih ideologija, sistema i religija.

Briga za čovjeka primijetna je u islamu i prije njegovog rođenja, što je specifikum upravo ove vjere. Nakon rođenja, ta briga biva jača i veća. Islam je regulirao sve životne detalje, kako se čovjek ne bi izgubio u lavirintu života i svijeta i kako se ne bi osjetio napuštenim. Čovjek će, otuda, iščitavajući islamsku literaturu, zaključiti da se nad njim stalno bdiye i da ima Neko ko ga nadzire, hrani i brani.

Ako analiziramo samo brak i bračne odnose, otkrićemo koliko pažnje islam poklanja tom segmentu ljudskog života. Koliko samo ajeta i hadisa tretira ovo životno područje? Koliko samo detalja ilustrira potrebu supružnika da budu zajedno?! Kur'anska usporedba: *one su vaša a vi njihova odjeća!* na najeklatantniji način govori o neophodnosti zajedničkog života i izgradnje bračne zajednice.

Tvrđnja Poslanika islama, Muhammeda, s.a.v.s, da *sa stupanjem u bračnu zajednicu upotpunjavamo polovicu imana* na najozbiljniji način govori o nužnosti te institucije, bez koje nema ni morala, ni produžetka vrste, niti ponosa na Sudnjem danu!

U ovoj knjizi pokušao sam, na temelju relevantnih šerijatskih izvora, argumetirano iznijeti ono što je važno za brak i bračne odnose u

islam, s osvrtom na razvod braka, kao neželjenu posljedicu, onih preporuka koje se ne respektiraju u toku samoga braka.

Moja temeljna želja je da uz brak, kao preventivu od nemorala, ukažem, i na široku lepezu, ne samo duhovnih, nego i tjelesnih uživanja koja je islam pružio čovjeku i ženi i vanrednu fleksibilnost islama u tom domenu. Jedini način da se odagnaju moralna anarhija i nemoral, koji su, nažalost, u Bosni i Hercegovini, najveći od dolaska islama u naše krajeve pa do danas, jeste uspostava normalnog, zakonitog braka.

Na kraju knjige tretirao sam i razvod braka, kao nužnost u slučaju nemogućnosti nastavka bračne zajednice i ukazao na nepravilnosti koje čine neki muslimani u tom segmentu.

Nadam se, uz Allahovu, dž.š, pomoć, da će ova mala knjiga dati bar mali doprinos jačanju braka i bračne zajednice, da će doprinijeti, bar unekoliko, manjem broju razvoda brakova i da će biti vodič mladima u njihovim bračnim i intimnim odnosima.

Zenica, 7.7.2003. god. doc. dr. Šefik Kurdić

KULTURA PONAŠANJA U BRAKU

Brak je temelj porodice. Bez braka nema porodice a bez porodice nema ni ljudske zajednice. Samo brakom se osigurava normalan razvoj ljudske zajednice. Otuda je Allah Plemeniti učinio instituciju braka obligatnom, kako bi ljudski rod normalno nastavio svoj hod.

Allah Plemeniti stvorio je ljudski rod od čovjeka i žene i učinio da jedno bez drugoga ne mogu, pa napominje Muhammedu, s.a.v.s: *I prije tebe smo poslanike slali i žene i porod im davali.*¹ Stvarajući ih jedno od drugoga i znajući da ne mogu jedno bez drugoga on im naređuje brak kao jedini prirodni način njihovog udruživanja: *Ženite se onim ženama koje su vam dopuštene...*² U drugom ajetu, On podstiče: *Udavajte neudate i ženite neoženjene!*³

Allahov Poslanik, s.a.v.s, takođe, u brojnim predajama podstiče na udruživanje osoba suprotnog spola u bračnu vezu. čak upozorava da je nepracticiranje braka jedna vrsta nepracticiranja sunneta i pripadanja njegovom pravcu. U hadisu koji prenosi njegova časna supruga Aiša, r.a, to se eksplicite vidi: *Brak je od mog sunneta. Ko ne bude practicirao moj sunnet, meni ne pripada! Ženite se, jer ću se ja ponositi brojnošću svoga ummeta nad drugim! Ko bude*

¹ *Er-Ra'd*, 38.

² *En-Nisa'*, 3.

³ *En-Nur*, 32.

*imao mogućnosti – neka stupi u brak, a ko ne bude – neka posti, jer mu je post štit!*⁴

Posebno se brakom, kako potcrtava Poslanik islama, s.a.v.s, preventivno djeluje na pogled i polni organ. Abdullah b. Mes'ud, r.a, prenosi da im je Poslanik, s.a.v.s, rekao: *Skupino omladine, ko ima mogućnosti neka se oženi, jer je to bolje za pogled i čednije za spolni organ. A ko nema mogućnosti, onda neka posti, jer mu je post štit!*⁵

Poslanik islama, s.a.v.s, znajući za vanrednu važnost te institucije, zabranio je celibat/neženstvo. To jasno primjećujemo u predaji Sa'da b. ebi Vekkasa, r.a, u kojoj on kaže:

⁴ Hadis bilježi Ibn Madže u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 1 – Babun ma džae fi fadli-n-nikah, hadis br. 1846. Ovaj hadis poznati muhaddisi Muhammed Fuad Abdulbaki i Muhammed Nasiruddin el-Albani smatraju autentičnim. (Uporedi: Ibn Madže, *Sunen*, 1/592, Izdanje: Daru-l-hadis, Kairo, 1994 i El-Albani, *Sabihu-l-Džami'i-s-sabibi ve zijadetuhu*, 2/1151, hadis br. 6807.)

⁵ Hadis bilježe Buhari u *Sabihu*: 67 – Kitabu-n-nikah, 3 – Babun men lem jesteti'i-l-baete fe-l-jesum, hadis br. 5066; Muslim u *Sabihu*: 16 – Kitabu-n-nikah, 1 – Babu istihbabi-n-nikah, hadis br. 1400 i Tirmizi u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 1 – Babun ma džae fi fadli-t-tezvidži ve-l-hassi 'alejhi, hadis br. 1081 i ocjenjuje ga kao hasenun-sahihun.

Allahov Poslanik, s.a.v.s, odbio je neženstvo/ceibat Osmanu b. Maz'unu, kada je od njega to tražio!⁶

Allahov Poslanik, s.a.v.s, najavio je da će se, ukoliko se izostavi brak, pojaviti nemoral i anarhija u društvu, što najbolje možemo primijetiti u našem vremenu kada su se namnožile brojne neizlječive bolesti kao posljedica nepoštivanja Allahovog zakona i Vjerovjesnikovih, s.a.v.s, upozorenja. U hadisu koji prenosi Ebu Hatim el-Muzeni, r.a, on upozorava: *Kada vam dođe neko s čijom vjerom i moralom ste zadovoljni – oženite ga! Ukoliko to ne budete učinili, pojaviće se na Zemlji anarhija i nemoral!*⁷

⁶ Hadis bilježi Buhari u *Sabihu*: 67 – Kitabu-n-nikah, 8 – Babun ma jukrehu mine-t-tebettuli ve-l-hisai, hadis br. 5073; Muslim u *Sabihu*: 16 – Kitabu-n-nikah, 1 – Babu istihbabi-n-nikah, hadis br. 1402; En-Nisai u *Sunenu*: 26 – Kitabu-n-nikah, 4 – Babu-n-nehji 'ani-t-tebettul i Timrizi u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 2 – Babun ma džae fi-n-nehji 'ani-t-tebettul, hadis br. 1083 i ocjenjuje ga kao hasenun-sahihun.

⁷ Hadis bilježi Tirmizi u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 3 – Babun ma džae iza džækum men terdavne dinehu fezevvidžuhu; hadis br. 1085 i ocjenjuje ga kao hasenun-garibun. Imam Tirmizi napominje da je prenosilac toga hadisa ashab Ebu Hatim el-Muzeni, r.a, koji osim ovog hadisa, ne prenosi ni jedan drugi

Brak nije bio praksa samo posljednjeg Allahovog poslanika Muhammeda, s.a.v.s, već je bio sunnet svih Allahovih poslanika, salavatullahi 'alejhim edžme'in, izuzev Isa, a.s, za kojeg se navodi da će taj sunnet ispuniti kada se pojavi u ahiri-zemanu, kojom prilikom će zadobiti i porod.⁸

Da je brak bio praksa svih ranijih poslanika najbolje ilustriraju riječi posljednjeg Allahovog poslanika, Muhammeda, s.a.v.s. Ebu Ejjub, r.a, prenosi da je Vjerovjesnik, s.a.v.s, rekao: *Četiri su stvari sunnet poslanikâ: stid, miris, misvak i brak!*⁹

Izbor supružnika

Izbor supružnika izuzetno je važan jer pravi izbor može biti sreća za neku osobu, ili - njena nesreća. Allahov Poslanik, s.a.v.s, u hadisu koji prenosi Sa'd, r.a, kaže: *Četiri stvari čine čovjeka*

---

hadis od Vjerovjesnika, s.a.v.s, pa ga zbog toga Tirmizi i ocjenjuje, uz hasen i garibom!

⁸ O tome vidi: El-Gazali, *Ihjav 'ulum-d-din*, 2/97. (Izdanje: Daru-l-kitabi-l-'arebi, Bejrut).

⁹ Hadis bilježi Tirmizi u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 1 – Babun ma džae fi fadli-t-tezvidži ve-l-hassi 'alejhi, hadis br. 1080 i ocjenjuje ga kao hasenun-garibun.

*sretnim: dobra žena, komforan stan, dobar susjed i udobno prevozno sredstvo, a nesretnim ga čine: loša žena, tijesan stan, loš susjed i neudobno prevozno sredstvo.*¹⁰

Brojni faktori utiču na izbor supružnika. Nekada je to ljepota, nekada bogatstvo, nekada ugledna porodica a nekada karakter, moral i vjera neke osobe. Allahov Poslanik, s.a.v.s, preporučuje da u našem izboru prevagne ovo posljednje, čime će se namiriti i nadoknaditi ono što eventualno nedostaje od naprijed navedenih faktora. Ukoliko se ne uvažava vjera i moralni kvaliteti, svi drugi faktori zbog kojih smo stupili u brak mogu se vrlo brzo pretvoriti u svoju suprotnost. U hadisu koji bilježi Ebu Hurejre, r.a, Vjerovjesnik, s.a.v.s, preporučuje: *Žena se uzima zbog četiri stvari: zbog bogatstva, porijekla, ljepote ili vjere. Oženi vjernicu, blagoslovljen bio!*¹¹

¹⁰ Hadis bilježe Hakim El-Mustedreku; Bejhaki u *Šu'abu-l-Imanu* i Ebu Nu'ajm u *Hil'jetu-l-evlija'*. El-Albani ovaj hadis ocjenjuje autentičnim. (Vidi: *Sabihu-l-Džami'i-s-sagiri ve zijadetibi*, hadis br. 887).

¹¹ Hadis bilježe Buhari u *Sabihu*: 67 – Kitabu-n-nikah, 15 – Babu-l-ekfai fi-d-dini, hadis br. 5090 i Muslim u *Sabihu*: 17 – Kitabu-r-reda', 15 – Babu istihbabi nikahi zati-d-dini, hadis br. 1466.

Vidjeti supružnika prije braka

Da bi brak bio dugotrajan potrebno je prije braka upoznati supružnika, tj. znati njegove kvalitete ili eventualne nedostatke. Poslanik, s.a.v.s, preporučio je viđenje osobe kojom se želimo oženiti, kako nakon ženidbe, ne bi došlo do neželjenih poteza. U hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, r.a, i koji kaže: *Bio sam kod Vjerovjesnika, s.a.v.s, kada mu je došao neki čovjek i obavijestio ga da se oženio jednom ensarijkom. Allahov Poslanik, s.a.v.s, ga je upitao: A jesi li je vidio? Odgovorio je: Nisam. Poslanik, s.a.v.s, mu je preporučio: Idi i pogledaj je, jer, uistinu, u očima ensarija ima nešto!*¹² Neki tumače da u njihovim očima može da bude neka manjkavost, poput slabog vida i sl.¹³

El-Mugire b. Šu'be, r.a, prenosi da je obavijestio Poslanika, s.a.v.s, kako se zaručio s jednom djevojkom, pa mu je on savjetovao: *Idi i*

¹² Hadis bilježi Muslim u *Sabihu*: 16 – Kitabu-n-nikah, 12 – Babu nedbi-n-nezari ila vedžhi-l-me'eti ve keffejha limen juridu rezevvedžeha, hadis br. 1424.

¹³ Pogledaj takvo tumačenje kod El-Gazalija, *Ibjau 'ulumi-d-din*, 2/128.

*pogledaj je, jer je to, uistinu, sigurnije za dugotrajnost vaše veze!*¹⁴

Zaruka

Najbolji način dokazivanja ozbiljnosti neke veze je zaruka. U tom slučaju mladić treba da vidi djevojku, ali sve mora biti u granicama islamskih propisa. Doduše, ima razilaženja među učenjacima: šta, tom prilikom, ima pravo da vidi mladić kod djevojke koju zaručuje. To se svodi od slobodnijeg viđenja njenog tijela, kose i sl. do viđenja samo lica i ruku do šaka. Uglavnom, većina islamske uleme smatra da svako viđenje drugih dijelova tijela, izuzev lica i šaka, vodi ka razbuktavanju strasti i bliži ih nemoralu.¹⁵

¹⁴ Hadis bilježi Tirmizi u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 5 – Babun ma džae fi-n-nezari ile-l-mahtubeti, hadis br. 1087 i ocjenjuje ga dobrom predajom; En-Nesai u *Sunenu*: 26 – Kitabu-n-nikah, 17 – Babu ibahati-n-nezari kable-t-tezvidži; Ibn Madže u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 9 – Babu-n-nezari ile-l-me'eti iza erade en jetezevvedžeha, hadisi br. 1965 i 1866. Hadis, takode, prenose: Ahmed u *Musnedu*, Darekutni u *Sunenu*, Bejheki u *Šu'abu-l-imanu* i Taberani u *El-Mu'džemu-l-kebiru*. Ovu predaju El-Albani ocjenjuje vjerodostojnom. (Vidi: *Sabihu-l-Džami'i-s-sagiri ve zijadetihi*, hadis br. 859).

¹⁵ Vidi o tome: dr. Vehbe ez-Zuhajli, *El-Fikbu-l-islami ve edilletubu*, 7/18-22.

Viđanje i upoznavanje budućih supružnika mora biti u suglasju s propisima islama. Ne mogu se osamljivati ni kada se ispune zaruke, sve do samoga čina braka, shodno Vjerovjesnikovim, s.a.v.s, riječima, koje prenosi Džabir, r.a: *Ko vjeruje Allaha i Sudnji dan, neka se ne osamljuje sa ženom – ukoliko nema sa njom mahrem – jer je, u tom slučaju, sa njima šejtan!*¹⁶

Ukoliko neko želi detaljnije i intimnije informacije o budućoj izabranici onda će poslati neku ženu da to, na prikladan način, ispita, kao što je učinio Poslanik, s.a.v.s, kada je poslao Ummu Sulejm, r.a, da ispita pojednosti o jednoj ženi za koju je bio zainteresiran.¹⁷

Naša praksa poprilično je daleko od tih Poslanikovih, s.a.v.s, riječi. Nažalost, osamljivanje mladića i djevojaka je postala, gotovo, normalna stvar. Otuda se, onda, nije čuditi rapidnom porastu nemorala i nemoralnih među našim mladim. Treba pokušati mijenjati te navike utemeljene na neislamskoj praksi i, što je moguće više, približiti se islamskim preporukama u tom domenu.

¹⁶ Hadis bilježi Imam Ahmed u *Musnedu*, 3/339.

¹⁷ Ovu predaju bilježe Ahmed, Hakim, Bejheki i Taberani. (Vidi: Es-Sejjid Sabik, *Fikbu-s-sunne*, 2/25).

Zabranjeno je zaručivati osobu koja je već zaručena

Grieh je zaručiti djevojku koja je već zaručena. Ibn Omer, r.a, prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s, upozorio: *Neka se ne nadmeće neko od vas u kupoprodaji drugoga, niti u zaručivanju, ukoliko je njegov brat djevojku već zaručio, sve dok mu on ne dozvoli!*¹⁸

Čin vjenčanja

Najbitnija stvar prilikom sklapanja braka je ponuda i prihvatanje, tj. da muškarac ponudi ženi brak a ona to prihvati.

To moraju čuti dva svjedoka, kako bi, u slučaju bilo kakvog nesporazuma, mogli potvrditi da su njih dvoje bili vjenčani.

Djevojka treba dobiti dozvolu roditelja ili staratelja za udaju. Obaveza je to po svim imamima, izuzev Ebu Hanife. To se temelji na Poslanikovim, s.a.v.s, riječima, koje prenose Aiša

¹⁸ Hadis bilježe Buhari u *Sahibu*: 67 – Kitabu-n-nikah, 45 – Babun la jahtubu 'ala hitbeti ehili hatta jenkiha ev jede'a, hadis br. 5142 i Muslim u *Sahibu*: 16 – Kitabu-n-nikah, 6 – Babu tahrimi-l-hitbeti 'ala hitbeti ehili hatta je'zene ev jetruke, hadis br. 1412.

i 'Imran, r.a: *Nema braka bez staratelja i dvojice pravednih svjedoka!*¹⁹

Lijepo bi bilo da vjenčanje bude petkom, ili uoči petka, ili na Bajram, kako je preneseno od prvih generacija.²⁰ Poželjno je da sklapanje braka bude u mjesecu ševvalu, na temelju hadisa Aiše, r.a, koja prenosi: *Allahov Poslanik, s.a.v.s, oženio se mnome u ševvalu. U ševvalu mi je prišao u postelji.* Inače, Aiša, r.a, preporučivala je ženama da stupaju u bračnu i intimnu vezu upravo u mjesecu ševvalu.²¹

Mehr – vjenčani dar

Mehr je vjenčani dar koji je muž dužan dati ženi prilikom stupanja u bračnu zajednicu. Allah

¹⁹ Hadis bilježi Bejheki u *Sunenu*. El-Albani ovaj hadis ocjenjuje vjerodostojnim. (Vidi: *cit. djelo*, hadis br. 7557).

²⁰ Uporedi: mr. Muharem Štulanović, *Prva bračna noć i intimni bračni život u šerijatskom pravu*, str. 20.

²¹ Hadis bilježi Tirmizi u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 9 – Babun ma džae fi-l-evkatilleti justehabbu fihe-n-nikah, hadis br. 1093 i ocjenjuje ga kao hasenun-sahihun i Ibn Madže u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 53 – Babun meta justehabbu-l-bina' bi-n-nisai, hadis br. 1990.

Uzvišeni to naređuje u Kur'anu: *I draga srca ženama vjenčane darove njihove podajte!*²²

Aiša, r.a, je na upit Ebu Seleme b. Abdurrahmana odgovorila da je Poslanikov, s.a.v.s, mehr bio pet stotina dirhema/srebrenjaka.²³ Inače, Allahov Poslanik, s.a.v.s, preporučivao je ženama da traže što manji vjenčani dar, kako to ne bi bila smetnja formiranju bračne zajednice. Tako je jednom ashabu preporučio da nađe makar metalni prsten kako bi ga vjenčao sa njegovom izabranicom, a kada ni to nije našao, preporučio mu je da on nju pouči ono što zna iz Kur'ana i da mu to bude vjenčani dar!²⁴

Vjenčani dar je pravo žene i ona to pravo treba koristiti. Naravno, ako je čovjek imućniji, od njea može tražiti i veći mehr. Ustvari, mehr je jedna od garancija za očuvanje braka. Ukoliko čovjek dadne dobar vjenčani dar, daleko teže će se odlučiti za razvod braka, jer će svakim

²² *En-Nisa*, 4.

²³ Hadis bilježi Muslim u *Sabihu*: 16 – Kitabu-n-nikah, 13 – Babu-s-sadak, hadis br. 1426.

²⁴ Vidi o tome hadis koji bilježi Buhari u *Sabihu*: 67 – Kitabu-n-nikah, 14 – Babu tezvidži-l-mu'siri, hadis br. 5087 i Muslim u *Sabihu*: 16 – Kitabu-n-nikah, 13 – Babu-s-sadak, hadis br.1425.

razvodom materijalno puno izgubiti. To je jedna od metoda očuvanja braka.

Oglašavanje braka

Dozvoljeno je prilikom sklapanja braka to oglasiti upotrebom defa. To je dozvoljeno popratiti, kako navodi šejh El-Albani, i pjesmom u kojoj nema ružnih sadržaja, kao što su stvari koje odudaraju od šerijata ili opis dijelova tijela i sl.²⁵

To se temelji na hadisu Vjerovjesnika, s.a.v.s, koji prenosi Muhammed b. Hatib el-Džumehi, r.a: *Razlika između dozvoljenog i zabranjenog je upotreba defa i glasa!*²⁶

Kada je u pitanju upotreba defa, tu nema nikakvih razilaženja među učenjacima, ali kada je u pitanju upotreba glasa, neki tumače, da je to,

²⁵ Uporedi: El-Albani, *Adabu-z-zefafi fi-s-sunneti-l-mutabereti*, str. 179-180.

²⁶ Hadis bilježi Tirmizi u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 6 – Babun ma džae fi i'lani-n-nikahi, hadis br. 1088 i ocjenjuje ga hasen-predajom; En-Nisai u *Sunenu*: 26 – Kitabu-n-nikah, 72 – Babu i'lani-n-nikahi bi-s-savti ve darbi-d-deffi i Ibn Madže u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 20 – Babi i'lani-n-nikah, hadis br. 1896.

ustvari, pričanje o sklapanju tog braka i širenje vijesti da je sklopljen brak između određene dvije osobe do onih koji smatraju da su to veseli glasovi koji se čuju prilikom vjenčanja, kao što su citiranje dozvoljene poezije, pričanje duhovitih dogodovština koje će atmosferu na vjenčanju učiniti veselijom pa do pjesama koje neće afirmirati neistinu i nemoral.²⁷

Značajno je napomenuti da se, tom prilikom, ne može dozvoliti bilo kakvo odstupanje od islamskih propisa, kao što su miješanje muškaraca i žena, dovođenje pjevačica i sl. Ukoliko su prisutni i muškarci, tada će žene udarati samo rukama o svoje dlanove i neće pjevati zajedno sa muškarcima, kako ne bi došlo do razbuktavanja strasti i moralne anarhije.

Naravno, oglašavanje braka ima svoju praktičnu opravdanost. Naime, ako su ljudi čuli veselje u nekoj kući, onda znaju da je prilazak mladoženje nevjesti zakonit i šerijatski opravdan. Međutim, ako to ljudi nisu znali, a vide određenog muškarca s nepoznatom ženom, počinju sumnjati u njegovu moralnu neporočnost. Otuda se taj vid širenja vijesti o bračnoj zajednici podstiče od strane Vjerovjenika, s.a.v.s, kako bi

²⁷ Vidi o ovome: El-Mubarekfuri, *Tuhfetu-l-ahvezi*, 4/209.

se bilo kakav nesporazum, poput ogovaranja, potvaranja i sl., mogao jednostavno osujetiti.

Velima – svadbena svečanost

Sunnet je, u povodu vjenčanja, napraviti svadbenu svečanost, na kojoj će se počastiti rodbina, prijatelji i ostali gosti. Allahov Poslanik, s.a.v.s, preporučio je Abdurrahmanu b. Avfu, r.a, kada se on oženio, da zakolje ovcu i počasti prisutne, rekavši mu: *Allah te obasuo beričetom! Sačini gozbu, makar klanjem jedne ovce!*²⁸

Treba naglasiti da na ovu svečanost, u povodu vjenčanja, treba obavezno pozvati i siromašne, kako bi se počastili hranom koja se tom prilikom spremi. U hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, r.a, se kaže: *Ružna li je hrana svadbene svečanosti na kojoj se pozivaju samo bogati a izostavljaju siromašni.*²⁹

²⁸ Hadis bilježi Buhari u *Sabihu*: 67 – Kitabu-n-nikah, 56 – Babun kejfe jud'a li-l-mutezevvidž?, hadis br. 5155; Muslim u *Sabihu*: 16 – Kitabu-n-nikah, 13 – Babu-s-sadak, hadis br.1427 i Tirmizi u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 10 – Babun ma džae fi-l-velimeti, hadis br. 1094 i ocjenjuje ga kao hasenun-sahihun.

²⁹ Hadis bilježi Muslim, cit. kitab, 16 – Babu-l-emri bi idžabeti-d-da'i ila da'verin, hadis br.1432.

Treba se odazvati na svadbenu svečanost

Kada budemo pozvani na svadbenu svečanost obaveza je muslimanu da se odazove, ukoliko na njoj nema šerijatom zabranjenih i sumnjivih stvari. To se temelji na imperativu Allahovog Poslanika, s.a.v.s, koji prenosi Abdullah b. Omer, r.a: *Kada neko od vas bude pozvan na svadbenu gozbu, neka se odazove!*³⁰

Ukoliko se neka osoba ne odazove – biće grijehna, kao što ističe Allahov Poslanik, s.a.v.s, u hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, r.a: *Ko se ne odazove na poziv, pogriješiće prema Allahu i Njegovom Poslaniku!*³¹

Šta, nakon vjenčanja, reći mladencima?

Mladencima, nakon sklapanja braka, treba proučiti dovu, onako kako je to činio Allahov Poslanik, s.a.v.s, u predaji Ebu Hurejre, r.a: *Barekellahu lekum ve bareke 'alejkum ve džeme'a*

³⁰ Hadis bilježi Buhari u *Sabihu*: 67 – Kitabu-n-nikah, 71 – Babu hakki idžabeti-l-velimeti ve-d-da'veti, hadis br. 5173 i Muslim u *Sabihu*: 16 – Kitabu-n-nikah, 16 – Babu-l-emri bi idžabeti-d-da'i ila da'vetin, hadis br. 1429.

³¹ Hadis bilježi Buhari u istom kitabu, 72 – Babun men tereke-d-da'vete 'asallahu ve resulehu, hadis br. 5177 i Muslim u istom kitabu i babu, hadis br. 1432.

*bejnekuma fi-l-hajri! / Neka vas Allah obaspe beričetom, neka je na vas Njegov beričet i neka vas dvoje sastavi u svakom dobru!*³²

'Akil b. ebi Talib prenosi da je Poslanik, s.a.v.s, govorio da treba učiti ovako: *Allahumme barik lehun ve barik 'alejhim!//Allahu, daj im beričet i prospi beričet na njih!*³³

* * *

Pogrešno je mišljenje da islam sputava strasti i ne dozvoljava ljudima slast i uživanja sa osobama suprotnog pola. Naprotiv, islam je u tom pogledu sasvim prirodan i, na najbolji mogući način, dozvoljava razbuktavanje strasti i dopušta slobodno pristupanje osoba suprotnog spola jedno drugom s naglašenom upotrebom mašte u tom činu. Zar iko može to tvrditi nakon Allahovih,

³² Hadis bilježi Tirmizi u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 7 – Babun ma džae fima jukalu li-l-mutezevidži, hadis br. 1091 i ocjenjuje ga kao hasenun-sahihun; Ebu Davud u *Sunenu*: 12 – Kitabu-n-nikah, 36 – Babun ma jukalu li-l-mutezevidži, hadis br. 2130 i Ibn Madže u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 23 – Babu tehni'eti-n-nikah, hadis br. 1905.

³³ Hadis bilježi Ibn Madže u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 23 – Babu tehni'eti-n-nikah, hadis br. 1906.

dž.š, riječi upućenih ljudima, koje predstavljaju potpunu slobodu u međusobnom prilasku supružnika i njihovoj mogućnosti da razvijaju njima najprivlačniju atmosferu, bez ikakvih ograničenja: *Žene vaše su njive vaše, i vi njivama svojim prilazite kako hoćete!*³⁴

Islam jedino zahtijeva da u tom intimnom činu izbjegnemo svaki vid neprirodnog odnosa, perverznog čina i životinjskog nasilja.

U narednim recima pokušaćemo osvijetliti kulturu ponašanja prije i prilikom samog intimnog akta, kako bismo utvrdili da islam ne osujećuje osjećaje bračnih parova i da im otvara brojne mogućnosti uživanja i posebnog osjećaja zadovoljstva koje je Allah Milostivi ubrizgao u svaku osobu, ali pod jednim jedinim uvjetom, da ne prelaze granicu prirodnog, koju je Gospodar svjetova jasno uspostavio i zacrtao.

Klanjati dva rekata prije intimnog odnosa

Lijepo je da supružnici prve bračne noći, prije nego stupe u intimni odnos, klanjaju dva rekjata nafle-namaza. Namaz treba klanjati u džema'atu, tako što će muškarac stajati naprijed a žena iza njega. Ovo je najbolji način da

³⁴ El-Bekare, 223.

supružnici krenu u novi život sa sedždom i pokornošću svome Gospodaru i da se međusobna ljubav otpočetka razvije u svoj svojoj punini.

To se temelji na predaji koju prenosi Šekik, u kojoj se navodi da se neki čovjek po imenu Ebu Hariz, koji je, kako tvrdi Imam Zehebi bio ashab Allahovog Poslanika, s.a.v.s,³⁵ oženio djevojkom i pobojavao se da ga ona neće, eventualno, zamrziti, pa mu je 'Abdullah b. Mes'ud, r.a, uputio sljedeći savjet: *Bliskost i harmonija dolaze od Allaha a razdvojenost i dishramnoja od šejtana, koji želi da vam omrzne ono što vam je Allah dopustio. Zato, naredi svojoj ženi neka klanja s tobom dva rekjata namaza!*³⁶

Pokazivanje ljubaznosti prema supruzi

Mustehab je da muž bude ljubazan prema supruzi, a to treba pokazati, pogotovo, prvu

³⁵ Ovu Zehebijevu tvrdnju vidi kod šejha El-Albanija, *Adabu-z-zefaf*, str. 95.

³⁶ Ovu predaju bilježi Ebu Bekr b. ebi Šejbe u *svom Musannefu*; Abdurrezzak u *svom Musannefu*, sa vjerodostojnim lancem prenosilaca i Taberani u *svom El-Mu'džemu-l-avsatu*, vjerodostojnim lancem prenosilaca. (Vidi o tome, takode: *Adabu-z-zefaf*, str. 95-96).

bračnu noć. To se može manifestirati nekim poklonom što supruga voli, cvijećem ili nekim napitkom i sl., kao što je učinio Poslanik, s.a.v.s, prema Aiši, r.a, kada joj je prvu noć prišao. Naime, Esmā' bint Jezid, r.a, prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s, u prvoj bračnoj noći, pokazavši posebnu ljubaznost i pažnju prema Aiši, r.a, ponudio joj posudu mlijeka, kako bi prvi trenuci njihove veze bili što bliskiji i ljepši.³⁷

Staviti ruku na glavu supruge i proučiti dovu

Preporučljivo je prvu bračnu noć staviti ruku na glavu svoje izabranice – i to na početak glave odakle kosa izrasta – proučiti *Bismillu* i zamoliti Allaha za beričet, upravo onako kako je preporučio Poslanik islama, s.a.v.s, u hadisu koji prenosi Abdullah b. 'Amr, r.a: *Kada se neko od vas oženi neka stavi ruku na njenu glavu, neka spomene ime Allaha Uzvišenog, neka zamoli za beričet i neka kaže: Allahu, daj mi od nje dobro, ono dobro sa kojim si je Ti stvorio, a sačuvaj me njenog zla, onoga zla s kojim si je Ti stvorio!*³⁸

³⁷ Hadis bilježi Imam Ahmed u *Musnedu*, 6/438, 452, 543 i 458. Hadis, takođe, prenosi El-Humejdi u *Musnedu*, 2/61.

³⁸ Hadis bilježi Buhari u djelu *Efalu-l-'ibad*, str. 77; Ebu Davud u *Sunenu*: Kitabu-n-nikah, 46 – Babun fi

Šta treba proučiti prilikom prilaska ženi?

Prije intimnog čina supružnici treba da prouče dovu u kojoj će zamoliti Allaha Uzvišenog, da od njih i od, mogućeg, zametka udalji šejtana i njegovo zlo. To se temelji na autentičnom hadisu, koji od Vjerovjesnika, s.a.v.s, prenosi njegov amidžić, 'Abdullah b. 'Abbas, r.a: *Bismillah! Allahumme džennibne-š-šejtane ve džennibi-š-šejtane ma rezaktena!/U ime Allaha! Allahu, udalji šejtana od nas i od onoga što si Ti dao da se zametne! Ako Allah dadne da se, tom prilikom, zametne dijete, neće mu šejtan nauditi!*³⁹

Voditi računa da se ne okrene prema Kibli

Supružnici će voditi računa, kako upozoravaju neki islamski učenjaci, da prilikom

---

džami'i-n-nikah, hadis br. 2160; Ibn Madže u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 27 – Babun ma jekulu-r-redžulu iza dehalet 'alejhi ehluhu, hadis br. 1918; Hakim u *Mustedreku*, 2/185 i Bejheki u *Sunenu*, 7/148.

³⁹ Hadis bilježe Buhari u *Sabihu*: 67 – Kitabu-n-nikah, 66 – Babun ma jekulu-r-redžulu iza eta ehlehu, hadis br. 5165; Muslim u *Sabihu*: 16 – Kitabu-n-nikah, 18 – Babun ma justehabbu en jekulehu 'inde-l-džima'i, hadis br. 1434 i dr.

samog čina polnog akta ne budu okrenuti prema kibli, iz poštovanja prema njoj.⁴⁰

Prije samog intimnog odnosa dužni smo izvršiti pripremu

Suprug bi morao naći načina da psihološki pripremi suprugu za sam čin spolnog akta. On se treba potruditi da razbije njen stid i da joj ulije sigurnost i samopouzdanje, a posebno se to odnosi na prvu bračnu noć. Naime, brojne djevojke imaju ogroman strah od prve bračne noći. Ukoliko muž ne bude pažljiv prvu bračnu noć, to može da rezultira brojnim nepoželjnim posljedicama koje mogu duže potrajati, ili ostati trajno, poput frigidnosti, straha od spolnog akta i sl.

Otuda će lijepa riječ, prijatan postupak, milovanje i poljubac biti najbolji uvod u sam spolni akt i neće iza sebe ostaviti neželjene posljedice, kao što bi se moglo desiti direktnim činom, naglim ili grubim potezima i završetkom samog čina bez ikakve pripreme.

Kako se samo mudrim doimaju riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s, koje prenosi Enes b. Malik, r.a: *Neka niko od vas ne prilazi svojoj*

⁴⁰ Vidi o tome: El-Gazali, *Ibjau 'ulumi-d-din*, 2/147.

*ženi, kao što to čine životinje! Neka između njih dvoje bude izašlanik! Upitali su: A šta je to, Allahov Poslaniče? Odgovorio je: To je govor i poljubac!*⁴¹

Nažalost, brojni muslimani o intimnim odnosima uče iz romana, TV-serija ili erotskih časopisa, a pravi recept za uspješan brak i pravilan intimni odnos dao je naš Poslanik, s.a.v.s, još prije toliko stoljeća?! Zar igdje ima toliko topline, blagosti i mudrosti i toliko brige na očuvanju braka, kao što to nalazimo u njegovim riječima?!

Koji položaj, prilikom intimnog čina, je dozvoljen?

Dozvoljeno je prići bračnom drugu s bilo koje strane prilikom intimnog odnosa: sprijeda, odpozada ili sa strane, iako je najprirodnije, kako se napominje u nekim predajama, da žena tom prilikom bude na leđima a muž iznad nje.

U svakom slučaju dozvoljena je bilo koja poza, pod uvjetom da intimni odnos bude izvršen

⁴¹ Hadis bilježi Ebu Mensur ed-Dejlemi u svom *Musnedu-l-firdevsu*. Doduše, tu predaju hafiz El-'Traki ocjenjuje slabom. (Vidi: *Ibjau 'ulumi-d-din*, 2/148).

u ženski polni organ. Džabir, r.a, prenosi da su židovi govorili, da će se roditi razroko dijete onom čovjeku koji priđe svojoj ženi otpozadi, pa je objavljen ajet: *Žene vaše su njive vaše, i vi njivama prilazite kako hoćete!*⁴² pa je Vjerovjesnik, s.a.v.s, to pojasnio: *I sprijeda i odpozadi, ali pod uvjetom da bude u ženski spolni organ!*⁴³

Zabrana snošaja u stražnji, analni otvor

Haram je vršiti intimni odnos u stražnji, analni otvor, na temelju brojnih Vjerovjesnikovih, s.a.v.s, predaja. Ebu Hurejre, r.a, prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s, rekao: *Proklet je onaj koji vrši intimni odnos sa svojom ženom u stražnji, analni otvor!*⁴⁴ U predaji koju prenosi Ibn 'Abbas i Ebu Hurejre, r.a, kaže se: *Allah neće*

⁴² El-Bekare, 223.

⁴³ Hadis bilježi Buhari u *Sabihu*: 65 – Kitabu-t-tefsir, 39 – Babun: “*Nisaukum barsun lekum...*”, hadis br. 4528; Muslim u *Sabihu*: 16 – Kitabu-n-nikah, 19 – Babu dževazi džima'a imreetihi fi kubuliha, hadis br. 1435 i Ebu Davud u *Sunenu*: Kitabu-n-nikah, 46 – Babun fi džami'i-n-nikah, hadis br. 2163 i 2164.

⁴⁴ Hadis bilježe Ebu Davud u *Sunenu*: Kitabu-n-nikah, 46 – Babun fi džami'i-n-nikah, hadis br. 2162 i Ahmed u *Musnedu*, 2/444 i 479.

*pogledati u čovjeka koji vrši intimni odnos u analni otvor!*⁴⁵

Kupanje nakon intimnog odnosa

Obavezno je kupanje nakon intimnog odnosa. Ustvari, čim dođe do spajanja i dodira spolnih organa, makar i ne došlo do ejakulacije, kupanje ili gusul postaje obligatan. Kupanje se može izvršiti zajednički, kao što je to činio i sam Poslanik, s.a.v.s, u predaji koju prenosi Aiša, r.a: *Kupala sam se sa Poslanikom, s.a.v.s, iz jedne posude, pa me on preduhitrio u uzimanju vode iz te posude, tako da sam govorila: Ostavi i meni! Ostavi i meni!* Rekla je: *Bili smo oboje džunupi.*⁴⁶

Dakle, budući da se zajedno mogu kupati i muž i žena, to upućuje da mogu sasvim slobodno gledati i dodirivati svoja stidna mjesta. Islamski

⁴⁵ Hadis bilježi Ibn Madže u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 29 – Babu-n-nehji 'an itjani-n-nisai fi edbarihinne, hadis br. 1923 i Ahmed u svom *Musnedu*, 2/272.

⁴⁶ Hadis bilježe Buhari u *Sabihu*: 5 – Kitabu-l-gusli, 2 – Babu gusli-r-redžuli me'a imre'etih, hadis br. 250 i Muslim u *Sabihu*: 3 – Kitabu-l-hajdi, 10 – Babu-l-kadri-l-mustehabbi mine-l-mai fi gasli-l-dženabeti, hadis br. 320 i 321.

učenjaci na temelju hadisa Allahovog Poslanika, s.a.v.s, koji prenosi Behz b. Hakim, od svog oca a on od djeda, da je on upitao Vjerovjesnika, s.a.v.s: *Šta je sa našim stidnim mjestima koja pokazujemo? On je odgovorio: Čuvaj svoje stidno mjesto od svakoga, izuzev od svoje supruge i onih koje su u vašem posjedu!*,⁴⁷ zaključuju da je dozvoljeno mužu i ženi gledati i dodirivati stidna mjesta. Tako, npr, Ibn Hadžer smatra da ovaj hadis upućuje na dozvolu gledanja stidnog mjesta svog životnog saputnika,⁴⁸ a Ibn 'Urve el-Hanbeli smatra da se time dozvoljava gledanje, dodirivanje i uživanje u tom dijelu tijela, isto onako kako možemo gledati kod bračnog druga/družice ostale dijelove tijela, dodirivati ih i uživati u njima!⁴⁹

Kako uzimati gusul?

Gusul nakon intimnog odnosa treba uzimati na način kako je to činio Allahov Poslanik, s.a.v.s. Naime, on je, kako navodi Imam Buhari u predaji Aiše, i Mejmune, r.a, prvo oprao ruke, a u

jednoj predaji i spolni organ, zatim bi izaprao usta i grlo i uzeo abdest kao što se uzima abdest za namaz. Nakon toga oprao bi glavu a iza nje kompletno tijelo, tako da nigdje suho ne bi ostalo.⁵⁰

Mora li se uzimati gusul nakon svakog intimnog odnosa?

Ukoliko neko pride supružniku i namjerava to učiniti i drugi put, onda ne mora nakon prvog intimnog odnosa uzimati gusul, već to može učiniti nakon što to obavi i sljedeći put. Jedini uvjet je da obavezno uzme abdest, kao što to čini za namaz i da opere spolni organ i tek, tada, može ponovo prići svojoj supruzi.

Ebu Se'id el-Hudri, r.a, prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s, rekao: *Ako neko pride svojoj ženi, pa to želi ponovo učiniti, neka uzme abdest!*⁵¹

⁴⁷ Hadis bilježi Tirmizi u *Sunenu*: 44 – Kitabu-l-edeb, 22 – Babun ma džae fi hifzi-l-'avreti, hadis br. 2769 i ocjenjuje ga hasen-predajom.

⁴⁸ Uporedi: El-Mubarekfuri, *Tubfetu-l-abvezi*, 8/54.

⁴⁹ Vidi o ovome: *Adabu-z-zefaf*, str. 111.

⁵⁰ Hadis bilježi Buhari u *Sabihu*: 5 – Kitabu-l-gusli, 1 – Babu-l-vudui kable-l-gusli, hadis br. 248 i 5 – Babu-l-gusli merreren vahideten, hadis br. 257.

⁵¹ Hadis bilježi Muslim u *Sabihu*: 3 – Kitabu-l-hajdi, 6 – Babu dževazi nevmi-l-džunubi, hadis br. 308.

'Abdullah b. ebi Kajs pitao je Aišu, r.a: *Kako je Vjerovjesnik, s.a.v.s, postupao kada je bio džunup? Da li se okupao prije nego bi zaspao ili je spavao prije nego se okupao?* Odgovorila je: *Radio je i jedno i drugo, nekada bi se okupao, pa bi onda spavao, a nekada bi uzeo abdest i onda spavao.* 'Abdullah b. ebi Kajs je, tada, rekao: *Hvala Allahu koji je ovo učinio fleksibilnim!*⁵²

Takođe, ako osoba koja ima intimni odnos i nije odmah u mogućnosti da se okupa, a želi da spava ili da jede, uzeće abdest, pa će jesti ili spavati, a poslije će se okupati. Aiša, r.a, prenosi da bi Allahov Poslanik, s.a.v.s, ako bi bio džunup, a htio da jede ili spava, uzeo abdest kao što se uzima abdest za namaz.⁵³

Ko živi poligamnim životom, da li se mora kupati nakon prilaska svakoj supruzi?

Ako neko živi poligamnim životom i u jednoj noći obiđe više žena, nije dužan okupati se nakon prilaska svakoj od žena. Njemu je omogućeno da nakon prilaska jednoj od žena, opere spolni organ i uzme abdest, a onda priđe sljedećoj supruzi.

⁵² Hadis bilježi Muslim u *Sabihu*, isti kitab i bab, hadis 307.

⁵³ Hadis bilježi Muslim u *Sabihu*: 3 – Kitabu-l-hajdi, 6 – Babu dževazi nevmi-l-džunubi, hadis br. 305.

Tako je ponekad običavao činiti Vjerovjesnik, s.a.v.s. Enes, r.a, prenosi da je Poslanik, s.a.v.s, prilazio svojim suprugama s jednim kupanjem.⁵⁴

Ima i predaja u kojima se navodi da je Poslanik, s.a.v.s, uzimao gusul, nakon svakog prilaska ženama, bez obzira što je to činio u toku jedne noći.

Da li je dozvoljeno prirodno sprečavanje začeca za vrijeme intimnog odnosa?

Dozvoljeno je prilikom intimnog odnosa, ukoliko se slaže i supruga, izvaditi spolni organ, prije ejakulacije i to učiniti van ženskog spolnog organa, u cilju sprečavanja začeca. Za to, naravno, treba da postoji opravdan razlog. Inače, u suprotnom, preferira se izbacivanje sperme u ženski spolni organ i podsticanje rađanja, o čemu se prenose brojni hadisi Allahovog Poslanika,

⁵⁴ Hadis bilježe Buhari u *Sabihu*: 67 – Kitabu-n-nikah, 102 – Babun men tafe 'ala nisaihi fi guslin vahidin, hadis br. 5215 i Muslim u *Sabihu*: 3 – Kitabu-l-hajdi, 6 – Babu dževazi nevmi-l-džunubi, hadis br. 309.

s.a.v.s., pa se čak sprečavanje začeća ponekad naziva i *el-ved'ul-hafijj* tj. *skriveno ubistvo*.⁵⁵

Međutim, autentični hadisi decidno govore i o samoj dozvoli prirodnog sprečavanja začeća, na način da se sperma u času ejakulacije izbací van ženskog spolnog organa, što je i stav sve četiri pravne škole u islamu.⁵⁶

Džabir, r.a, prenosi: *Čuvali smo se začeća u vrijeme Poslanika, s.a.v.s., a u drugoj predaji veli: Čuvali smo se začeća još dok je Kur'an bio objavljivan!*⁵⁷

Zabranjeno je drugima prenositi ono što se doživljava pri intimnom odnosu

Strogo je zabranjeno drugima pričati ono što doživljavamo prilikom intimnog odnosa ili opisivati sam čin tog odnosa. Allahov Poslanik, s.a.v.s, u hadisu koji prenosi Ebu Se'id el- Hudri, r.a, to jasno naglašava: *Kod Allaha će, zaista, na*

⁵⁵ Vidi o tome: Muslim, *Sabih*: 16 – Kitabu-n-nikah, 24 – Babu dževazi-l-gileti ve hije var'u-l-murdi'i ve kerahetu-l-'azli, hadis br. 1442.

⁵⁶ Vidi: Mr. M. Štulanović, cit. izvor, str. 32.

⁵⁷ Hadis bilježi Buhari u *Sabihu*: 67 – Kitabu-n-nikah, 96 – Babu-l-'azli, hadis br. 5207 i 5208 i Muslim u *Sabihu*: 16 – Kitabu-n-nikah, 22 – Babu hukmi-l-'azli, hadis br. 1440.

*Sudnjem danu imati najgori položaj onaj čovjek i žena koji imadnu intimni odnos, a onda otkriju te tajne!*⁵⁸

⁵⁸ Hadis bilježi Muslim u *Sabihu*: 16 – Kitabu-n-nikah, 21 – Babu tahrimi iš'ai sirri-l-mer'eti, hadis br. 1437.

KULTURA PONAŠANJA MUŽA PREMA ŽENI

Allah Plemeniti je svaki detalj ljudskog života propisao da bude u skladu s Njegovim zakonima. Znajući prirodu čovjeka, jer ga je On i stvorio, On je odredio i pravila koja omogućuju da čovjek čuva i očuva tu svoju prirodu. S obzirom da je brak institucija koja čuva porodicu, islam joj pridaje poseban značaj. Otuda, Allah Plemeniti u brojnim ajetima i preko Svog Poslanika, s.a.v.s, određuje jasne smjernice kako da čovjek postupi u tom segmentu življenja, kako bi očuvao brak, ojačao porodicu i tako ozdravio društvo u cjelini.

Iz sljedećih redaka vidi se da je islam uspostavio konkretna pravila u domenu međusobnog poštivanja supružnika. Supružnici dužni su živjeti shodno tim pravilima i, na taj način, očuvati zdravu i vitalnu porodicu, koja je preduvjet zdravog i vitalnog društva.

Lijep odnos prema ženi

Muž je dužan prema ženi sljedeće:

Muž se treba truditi da izgradi lijep odnos prema svojoj supruzi, jer je Allahov Poslanik, s.a.v.s, u više predaja to isticao. Tako u predaji Ebu Hurejre, r.a, Poslanik islama, s.a.v.s, potcrtava: *Najpotpuniji vjernik je onaj koji ima lijepo ponašanje, a najbolji među vama su oni koji se najljepše ponašaju prema svojim suprugama!*⁵⁹

U Ibn Madžinoj zbirci spominju se dvije predaje sličnoga sadržaja. U Ibn 'Abbasovoj predaji, Poslanik, s.a.v.s, kaže: *Najbolji od vas su oni koji su najbolji prema svojim ženama, a ja sam najbolji prema svojim ženama!*⁶⁰ U predaji 'Abdullaha b. 'Amra b. el-'Asa, r.a, Poslanik, s.a.v.s, kaže: *Najbolji od vas su oni koji su najbolji prema svojim ženama!*⁶¹

⁵⁹ Hadis bilježe Tirmizi u *Sunenu*: Kitabu-r-reda'a, 11 – Babun ma d'zac fi hakki-l-mer'eti 'ala zevdžiha, hadis br. 1162 i ocjenjuje ga kao hasenun-sahihun i Ahmed u *Musnedu*, 2/250 i 472.

⁶⁰ Ibn Madže, *Sunen*: 9 – Kitabu-n-nikah, 50 – Babu husni mu'ašereti-n-nisai, hadis br. 1977.

⁶¹ Isti izvor, kitab i strana, hadis br. 1978.

Na oprosnom hadžu Allahov Poslanik, s.a.v.s, je oporučio muslimanima u predaji 'Amra b. el-Ahvesa, r.a: *I lijepo sa ženama postupajte!*⁶²

Razumijevati njihove potrebe i aspiracije

Muž je dužan da razumije ženu i njene potrebe, stremljenja i aspiracije. Za to najbolju potvrdu nalazimo u praksi Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Naime, Aiša, r.a, prenosi da se udala za Vjerovjesnika, s.a.v.s, izuzetno mlada i da se voljela igrati s lutkama i drugaricama, pa je Vjerovjesnik, s.a.v.s, tražio njene drugarice i podsticao ih da joj dolaze i da se igraju sa njom.⁶³

⁶² Hadis bilježi Tirmizi u *Sunenu*: 10 – Kitabu-r-reda'a, 11 – Babun ma d'zac fi hakki-l-mer'eti 'ala zevdžiha, hadis br. 1163 i ocjenjuje ga kao hasenun-sahihun i Ibn Madže u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 3 – Babu hakki-l-mer'eti 'ale-z-zevdži, hadis br. 1851.

⁶³ Vidi ovu zanimljivu predaju Ibn Madže u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 50 – Babu husni mu'ašereti-n-nisai, hadis br. 1982.

Slična je predaja Aiše, r.a, kada je gledala u džamiji igru Abesinaca s kopljima, pa joj to Vjerovjesnik, s.a.v.s, nije zabranio.⁶⁴

Aiša, r.a, tvrdi da se Poslanik, s.a.v.s, takmičio s njom u trčanju. Nekada je ona pobjeđivala a nekada on.⁶⁵

Igra i zabava sa ženom ubraja se u hobije koji su šerijatom preporučeni. Tako Džabir b. Abdullah, r.a, prenosi predaju u kojoj se kaže da će čovjek biti nagrađen samo za neke vrste hobija. Među njima se ubraja igranje i zabava sa svojom suprugom, dresiranje konja i podučavanje plivanju.⁶⁶

Pomagati ženi u poslu

Muž će pomagati ženi u brojnim poslovima u kući, kada to ona ne može sama stići. El-Esved je upitao Aišu, r.a: *Šta je Poslanik, s.a.v.s, radio u*

*kući? Ona je odgovorila: Pomagao bi porodici, a kada bi začuo ezan, izašao bi.*⁶⁷

'Urve prenosi da je pitao Aišu, r.a, o tome šta je Allahov Poslanik, s.a.v.s, radio u kući, pa mu je odgovorila: *Krpio bi svoje papuče i odjeću.*⁶⁸

Na pitanje, šta je Poslanik, s.a.v.s, radio u kući, Aiša, r.a, je jednom prilikom odgovorila: *Bio je čovjek kao i ostali ljudi: krpio je svoju odjeću, muzao svoju ovcu i sam sebe služio!*⁶⁹

Dakle, neće biti *papučar* onaj koji pomogne ženi u kućnim poslovima, kada ona to nije sama u stanju učiniti, već će to biti lijep gest muža koji može samo učvrstiti ljubav među supružnicima, kao što je to radio Allahov Poslanik, s.a.v.s.

⁶⁴ Hadis bilježi Buhari u *Sabihu*: 67 – Kitabu-n-nikah, 114 – Babu nezari-l-mer'eti lie-l-habeši ve nahvehum min gajri ribetin, hadis br. 5236.

⁶⁵ Hadis bilježi Ibn Madže u *Sunenu*: isti kitab i bab, hadis br. 1979.

⁶⁶ Predaju bilježi Taberani u *El-Mu'džemu-l-kebiru*. (Vidi: El-Albani, *Sabihu-l-džami'i-s-sagiri ve zijadetubu*, hadis br. 4534. Vidi, rakode, *Adabu-z-zefaf*, str. 277.)

⁶⁷ Hadis bilježi Buhari u *Sabihu*: 69 – Kitabu-n-nefekat, 8 – Babu hidmeti-r-redžuli fi ehlihi, hadis br. 5363.

⁶⁸ Predaju bilježi Buhari u *El-Edebu-l-mufredu*: 247 – Babun ma ja'melu-r-redžulu fi bejtih, hadis br. 540.

⁶⁹ Hadis bilježi Buhari u *El-Edebu-l-mufredu*: 247 – Babun ma ja'melu-r-redžulu fi bejtih, hadis br. 541; Ahmed u *Musnedu*, 6/256; Tirmizi u *El-Šemailu*, 2/185; Ibn Hibban u *Sabihu*, hadis br. 2136; Bejheki u *Delailu-n-nubuvve*, 1/328 i Ebu Nu'ajm u *Hil'jetu-l-evlija'*, 8/331.

Osiguravati opskrbu

Muž je dužan, po islamskim propisima, izdržavati ženu i naći načina da opskrbi porodicu. Žena, čak ako i ima sredstva, nije ih dužna trošiti na osiguravanje potreba za porodicu. Otuda, muškarac u nasljedstvo i dobiva dva puta više, kako bi bio za to sposoban. On je zadužen za poslove van kuće kako bi sve to realizirao.

Koliko je opskrbljivanje porodice podsticano Poslanikom, s.a.v.s, riječju, najbolje će ilustrirati hadis, koji prenosi Ebu Hurejre, r.a: *Najveća nagrada za novac koji potrošiš na Allahovom putu, za oslobađanje robova, pomaganje siromaha i opskrbu svoje porodice je onaj koji potrošiš za svoju porodicu.*⁷⁰

U hadisu Ebu Mes'uda el-Bedrija, r.a, Poslanik, s.a.v.s, kaže: *Kada čovjek utroši novac za izdržavanje svoje porodice, težeći time Allahovom zadovoljstvu, piše mu se kao da je podijelio sadaku!*⁷¹

⁷⁰ Hadis bilježi Muslim u *Sabihu*: 12 – Kitabu-z-zekat, 12 – Babu fadli-n-nefekati 'ale-l-'ijali ve memluki, hadis br. 995.

⁷¹ Hadis bilježi Buhari u *Sabihu*: 69 – Kitabu-n-nefekati, 1 – Babu fadli-n-nefekati 'ale-l-ehli, hadis br. 5351 i Muslim u *Sabihu*: 12 – Kitabu-z-zekat, 14 – Babu fadli-n-nefekati ve-s-sadekati 'ale-l-akrebine ve-z-

U predaji Sa'da b. ebi Vekkasa, r.a, Vjerovjesnik, s.a.v.s, ističe: *Za svaki dinar koji potrošiš, želeći Allahovo zadovoljstvo, bićeš, uistinu, nagrađen od Allaha, pa čak i za zalogaj koji staviš u usta svojoj ženi!*⁷²

Muž treba posebno voditi računa da ono što priskrbi ženi, odnosno porodici, bude na halal način zaradeno. Žene iz prve generacije muslimana podsticale su svoje muževe na halal zaradu, govoreći: *Čuvaj se haram zarade, jer mi možemo trpiti i glad i žeđ, ali ne možemo trpiti vatru!*⁷³

Biti pravedan prema ženama

Muž mora biti pravedan prema svojoj supruzi. Naročito ako muškarac ima više žena. Otuda suprug, znajući za osjetljivost supruge, mora itekako paziti da ispuni ono za što je zadužen. Tako će voditi računa da opskrbi svaku suprugu, da vodi računa o njihovoj ishrani,

zevdži ve-l-evladi ve-l-validejni, ve lev kanu mušrikin, hadis br. 1002.

⁷² Hadis bilježi Buhari i Muslim. (Vidi: *Rijadu-s-salibin*, hadis br. 292).

⁷³ El-Gazali, *Ibjau 'ulumi-d-din*, 2/162.

odijevanju i slično i da u tom pogledu ne pravi nikakvu razliku među njima.

Takođe, on mora voditi računa o redosljedu boravka kod svake od svojih supruga. Allahov Poslanik, s.a.v.s, je, kako navodi Aiša, r.a, u jednom autentičnom hadisu, odlazio sljedećoj supruzi nakon klanjanja ikindije-namaza.⁷⁴

Ukoliko bi muž bio nepravedan i zapostavio neku od svojih supruga, suočio bi se s neželjenim posljedicama na Sudnjem danu, kako prijeti Allahov Poslanik, s.a.v.s, u predaji Ebu Hurejre, r.a: *Koji čovjek imadne dvije žene, a ne bude na isti način postupao prema objema, doći će na Sudnji dan s jednom stranom koja će mu biti iskrivljena!*⁷⁵

⁷⁴ Hadis bilježi Buhari u *Sabihu*: 67 – Kitabu-n-nikah, 103 – Babun duhuli-r-redžuli 'ala nisaihi fi-l-jevmi, hadis br. 5216.

⁷⁵ Hadis bilježi Tirmizi u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 41 – Babun ma džae fi-t-tesvijeti bejne-d-darairi, hadis br. 1141; en-Nesai u *Sunenu*: 36 – Kitabu 'ašereti-n-nisai, 2 – Babun mejli-r-redžuli ila ba'di nisaihi dune ba'din i i Ibn Madže u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 47 – Babu-l-kismetu bejne-n-nisai, hadis br. 1969.

Kod djevice će boraviti sedam a kod udavane tri dana

Ukoliko čovjek oženi djevicu, a bude imao više žena, onda će kod nje provesti sedam dana, a onda će ići redosljedom kako slijedi kod ostalih žena. Međutim, ako oženi udavanu ženu, kod nje će provesti tri dana, a onda nastaviti obilaziti ostale žene prema ustaljenom redosljedu. To se temelji na predaji Enesa b. Malika, r.a, koju prenosi od Vjerovjesnika, s.a.v.s.⁷⁶

Ummu Selema, r.a, prenosi da je Vjerovjesnik, s.a.v.s, proveo kod nje tri dana, kad se njome oženio, nakon što je ostala udovica.⁷⁷

Veća ljubav prema nekim ženama

Čovjek koji živi u poligamnom braku treba biti pravedan u onome što je njemu dostupno, poput ravnopravnog boravka kod svojih supruga, nezanemarivanja ni jedne od njih i identičnog

⁷⁶ Hadis bilježi Buhari u *Sabihu*: 67 – Kitabu-n-nikah, 100 – Babun iza tezevedže-l-bikre ale-s-sejjibi, hadis br. 5213; Muslim u *Sabihu*: Kitabu-r-reda'a, 12 – Babu kadri ma testehikkuhu-l-bikru ve-s-sejjibu min ikameti-z-zevdži 'indeha 'akbe-z-zefafi, hadis br. 1461 i dr.

⁷⁷ Vidi: Muslim, *Sabih*: isti kitab i bab, hadis br. 1460.

odnosa spram njih kada je u pitanju odijevanje, ishrana i sl. Međutim, kada je u pitanju ljubav prema njima, to već nije u nadležnosti čovjeka, jer Allah usađuje ljubav u srce čovjeka, kao što je Poslanik islama, s.a.v.s, izgovarao, kako prenosi Aiša, r.a, nakon što bi pravedno postupio prema svim ženama: *Allahu moj, ovo je moja podjela u onome što je u mojoj moći, pa me nemoj opterećivati za ono što je u Tvojoj a ne mojoj moći!*⁷⁸ Ovdje se misli na ljubav koja se u srcu osjeti prema nekoj od žena.

Allah Plemeniti to jasno potertava u Kur'anu: *Vi ne možete biti pravedni prema ženama svojim ma koliko to željeli!*⁷⁹

Otuda se zna da je Vjerovjesnik, s.a.v.s, posebnu ljubav gajio prema Aiši, r.a. To su sve ostale žene primijetile i priznavale, a znale su da je on najpravedniji prema njima. Tako su nekada, znajući za veću ljubav Poslanika, s.a.v.s, prema

⁷⁸ Hadis bilježi Ebu Davud u *Sunenu*: Kitabu-n-nikah, 39 – Babun fi-l-kismi bejne-n-nisai, hadis br. 2134, En-Nesai u *Sunenu*: 36 – Kitabu 'ašereti-n-nisai, 2 – Babu mejli-r-redžuli ila ba'di nisaihi dune ba'din i Ibn Madže u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 47 – Babu-l-kisimeri bejne-n-nisai, hadis br. 1971.

⁷⁹ En-Nisa', 129.

Aiši, r.a, pojedine Poslanikove, s.a.v.s, supruge svoj redosljed prepuštale Aiši, r.a.⁸⁰

Ljubomora

Ljubomora je štetna, posebno ako nema nikakvog razloga za nju. Poželjna je samo ako ima nekih sumnji. Tada čovjek mora biti ljubomoran, kako bi reagirao na neke loše postupke svoje supruge. U hadisu Džabira b. 'Atika, Poslanik, s.a.v.s, naglašavao je da ima ljubomore koju Allah voli i one koju ne voli. Allah voli ljubomoru koja je utemeljena na sumnji!⁸¹

Nažalost, brojni muževi ostaju nijemi i slijepi na nemoralno ponašanje svojih supruge, tako da često ne znaju ni gdje idu, ni gdje borave, niti s kim komuniciraju i slično, pravdajući se da nisu ljubomorni. Naprotiv, oni su dužni ljubomorno čuvati i štititi svoje supruge i budno motriti na njihovo ponašanje i njihov moral.

⁸⁰ Vidi, npr: Ebu Davud, *Sunen*: Kitabu-n-nikah, 39 – Babun fi-l-kisimeti bejne-n-nisai, hadis br. 2135.

⁸¹ Hadis bilježi Ebu Davud i Nesai u *Sunenima*; Ahmed u *Musnedu* i Ibn Hibban u *Sahibu*. El-Albani ga ocjenjuje hasen-predajom. (Vidi: *Sahibu-l-džami'i-s-sagiri ve zijadetubu*, hadis br. 2221).

Hasan el-Basri upozoravao je: *Zašto ne oplakujete vaše žene koje se guraju s otpadnicima po pijacama?! Allah učinio ružnim onoga koji nije ljubomoran na to!*⁸²

Allahov Poslanik, s.a.v.s, u hadisu koji prenosi Aiša, r.a, kaže: *Ummete Muhammedov, niko nije ljubomorniji od Allaha kada vidi Svog roba ili robinju kako zinaluk čine. Ummete Muhammedov, da znate ono što ja znam, malo biste se smijali a puno bi plakali!*⁸³

Otuda, ta vrsta ljubomore je poželjna, može se čak reći i obavezna za muža.

Muž ima obaveze prema ženi

Muž nije obavezan ženu samo materijalno situirati, već je obavezan i ispuniti svoje bračne obaveze. Jedna od njih je da i u intimnom odnosu zadovolji svoju ženu. Naime, prema hadisu Allahovog Poslanika, s.a.v.s, kada muž zadovolji svoju potrebu prilikom intimnog odnosa, dužan je priuštiti to zadovoljstvo i svojoj supruzi.⁸⁴

⁸² El-Gazali, *Ibjau 'ulumi-d-din*, 2/141.

⁸³ Hadis bilježi Buhari u *Sabihu*: 67 – Kitabu-n-nikah, 107 – Babu-l-gajreti, hadis br. 5221.

⁸⁴ Vidi o tome: Mr. M. Štulanović, cit. izvor, str. 33.

Inače, muž nema pravo cijele noći provoditi u ibadetu, budući da na svog muža ima pravo i njegova supruga. 'Abdullah b. 'Amr b. el-'As, r.a, prenosi da ga je Vjerovjesnik, s.a.v.s, upitao: *Obaviješten sam da dane provodiš u postu a noći u ibadetu?* On je odgovorio: *Da!* Poslanik, s.a.v.s, ga je savjetovao: *Ne čini tako. Posti, ali i jedi. Klanjaj, ali i spavaj! I tvoje tijelo ima svoje pravo, tvoje oči imaju svoje pravo a i tvoja žena ima na tebe pravo!*⁸⁵

Ako ga tuđa žena fascinira, to će nadoknaditi kod svoje supruge

Kada se dogodi da muškarca fascinira tuđa žena i on osjeti neku vrstu pohote spram nje, dužan je što prije otići svojoj supruzi i to nadoknaditi s njom. U hadisu koji prenosi Džabir b. 'Abdullah, r.a, Vjerovjesnik, s.a.v.s, rekao je: *Ako nekog od vas zadivi neka žena, pa se nešto rodi u njegovom srcu, neka se približi svojoj*

⁸⁵ Hadis bilježi Buhari u *Sabihu*: 67 – Kitabu-n-nikah, 89 – Babu li zevdžike 'alejke hakkun, hadis br. 5199.

*supruzi i neka to nadoknadi s njom, jer će mu to odagnati ono što se u njemu rodilo!*⁸⁶

KULTURA PONAŠANJA ŽENE PREMA MUŽU

Žena je dužna prema mužu sljedeće:

Pokornost

Allah Uzvišeni naglašava da žena treba biti pokorna svome mužu. On kaže: *Muškarci vode brigu o ženama zato što je Allah dao prednost jednima nad drugima i zato što oni troše imetke svoje. Zbog toga su čestite žene poslušne i za vrijeme muževljeva odsustva vode brigu o onome o čemu treba da brigu vode, jer i Allah njih štiti!*⁸⁷

Pokornost supruge svome mužu, na način kako to Gospodar svjetova preporučuje, rezultiraće harmonijom u braku, a oponiranje tome rezultiraće disharmonijom i anarhijom.

---

⁸⁶ Hadis bilježi Muslim u *Sabihu*: 16 – Kitabu-n-nikah, 2 – Babu nedbi men rea imre'eten, feveka'at fi nefsihi ila en je'tije imre'etehu ev džarijetehu fejuvaki'aha, hadis br. 1403; Tirmizi u *Sunenu*: 10 – Kitabu-r-reda'a, 9 – Babun ma džae fi-r-redžuli jere-l-mer'ete tu'džibuhu, hadis br. 1158 i ocjenjuje ga kao sahihun-hasenun-garibun i Ebu Davud u *Sunenu*: 12 – Kitabu-n-nikah, 44 – Babun ma ju'meru bihi min gaddi-l-besari, hadis br. 2151.

---

⁸⁷ En-Nisa', 34.

Koliko je bitna pokornost žene spram njenog supruga najbolje će ilustrirati hadis Allahovog Poslanika, s.a.v.s, u predaji Ebu Hurejre, r.a: *Kada bih ikome naredio da učini sedždu drugome, naredio bih ženi da učini sedždu svome mužu!*⁸⁸

Ukoliko žena pokaže dovoljnu dozu pokornosti svome mužu, Vjerovjesnik, s.a.v.s, joj u predajama Ebu Hurejre, Enesa, r.a, i drugih, obećava ulazak u Džennet:

*Ako žena bude klanjala pet dnevnih namaza, postila ramazan, čuvala svoj moral i bude pokorna svom mužu, reći će joj se: Uđi u Džennet, na koja god vrata želiš!*⁸⁹

Zahvalnost

Uz pokornost i poslušnost prema mužu, supruga treba da pokaže svojevrstu zahvalnost na

⁸⁸ Hadis bilježe Tirmizi u *Sunenu*: 10 – Kitabu-r-reda', 10 – Babun ma džae fi hakki-z-zevdži 'ale-l-mer'eti, hadis br. 1159 i ocjenjuje ga kao hasenun-garibun i Ahmed u *Musnedu*, 5/227 i 228.

⁸⁹ Hadis bilježe Ibn Hibban u *Sabihu*; Taberani u *El-Mu'džemu-l-evastu*, 2/169, Ebu Nu'ajm u *Hil'jetu-l-evlija'*, 6/308. Šejh Albani ga ocjenjuje autentičnim. (Vidi: *Sabihu-l-Džami'i-s-sagiri ve zijadetubu*, hadis br. 660 i *Adabu-z-zefaf*, str. 286.)

svemu što joj on učini. Ona ne smije postati nezahvalna ukoliko on uskrati samo jednu od njenih želja. Nažalost, to je služaj s velikim brojem žena. Na to upozorava i Allahov Poslanik, s.a.v.s, u hadisu koji od njega prenose 'Abdullah b. 'Abbas i 'Imran b. Husajn, r.a:

*Pokazan mi je Džehennem, pa sam vidio da su žene njegovi najbrojniji stanovnici, jer skrivaju istinu/jekfurne.*⁹⁰ Upitan je: *Da li one skrivaju vjeru u Allaha?* Poslanik, s.a.v.s, je odgovorio: *One skrivaju dobročinstvo svog supruga. Nezahvalne su na dobročinstvu. Kada bi joj čitavog života činio dobro, a onda vidjela kod tebe samo nešto neugodno, rekla bi: Nisam kod tebe nikad ni vidjela dobra!*⁹¹

Imam Nevevi nezahvalnost supruge na dobru i pažnji svoga muža i poricanju njegovih napora ubraja u velike grijehе, a Ibn Bettal tvrdi da će, na temelju prethodnog hadisa, nezahvalna osoba biti

⁹⁰ Izraz *kufrun*, koji je upotrijebljen u ovome hadisu, u osnovi znači *pokriti*. Od ove riječi dolazi riječ *kjafir*, što znači *zemljoradnik*, jer on zemljom pokriva zasijano sjemenje. Slično tome je i nevjernik, koji svojim nevjerovanjem prekriva istinu Allahovog postojanja.

⁹¹ Hadis bilježi Buhari u *Sabihu*: 67 – Kitabu-n-nikah, 88 – Babu kufrani-l-'aširi, hadis br. 5197 i 5198.

kažnjena i napominje da zahvalnost onome koji dobro čini spada u vjersku obavezu daroprimca.⁹²

Bdije nad kućom i djecom

Jedna od najvažnijih zadaća žene je da bdije nad kućom svoga muža i da brižljivo nadzire odgoj i odrastanje njihove djece. Naime, žena je, uz to što je majka, i prvi pedagog, učitelj i ljekar u svome domu.

Muž, s obzirom na prirodu svog zadatka: obavezu opskrbljivanja porodice, često odsustvovanje iz porodičnog doma, kao i manje napore u vezi s rađanjem i neposrednim odgajanjem djeteta, daleko je od mogućnosti da doprinese kvalitetnom odgoju kao što to može supruga. Upravo je Allahov Poslanik, s.a.v.s, najbolje klasificirao dužnosti svakog člana zajednice. On je te dužnosti i obaveze usporedio s pastirima i stadom. Pogledajmo kako lijepo naš Vjerovjesnik, s.a.v.s, definira te dužnosti, u hadisu koji prenosi 'Abdullah b. Omer, r.a:

*Svi ste vi pastiri i svako od vas će odgovarati za svoje stado. Vladar je pastir.*⁹³ Čovjek je pastir

⁹² Vidi: *Buharijina zbirka hadisa*, 1/53.

⁹³ Vladar i vladajuća struktura u islamu smatraju se pastirima i slugama koji treba da opslužuju svoj

*u svojoj porodici, dok je žena pastirica u kući svoga muža i njihove djece. Svi ste vi, dakle, pastiri i svi ste odgovorni za svoje stado.*⁹⁴

Čuva svoj moral i imetak muža kada je odsutan

Žena je dužna, u odsutnosti muža, da čuva svoj moral i njegov imetak. Allahov Poslanik, s.a.v.s, je, u predajama Ebu Hurejre, Ebu Umame i Abdullaha b. Selama, r.a, naglasio: *Najbolja supruga je ona koja te obraduje kada je*

---

narod i da upotrijebe sve mehanizme državnog aparata kako bi život njihovih sunarodnika bio što bolji a njihovo duhovno uzdizanje što kvalitetnije. Vladar, po islamu, ne vlada ljudima. On se angažira da Allahov zakon vlada ljudima, a on je samo jedan od najodgovornijih sluga koji Allahov zakon pokušavaju dostaviti i prikučiti ostalim ljudima. On je, u pravom smislu, pastir, koji na svaki mogući način ne dozvoljava da njegov narod krene u negativnom smjeru, upravo onako kako svaki pastir vodi računa da njegovo stado ne ode u tuđe i načini neku štetu.

⁹⁴ Hadis bilježe Buhari u *Sabihu*: 67 – Kitabu-n-nikah, 90 – Babun: El-Mer'etu ra'ijjetun fi bejti zevdžiha, hadis br. 5200, Muslim u *Sabihu*: 33 – Kitabu-l-imare, 5 – Babu fadileti-l-imami-l-'adil, hadis br. 1829 i Ahmed u *Musnedu*, 2/5, 54 i 111.

*pogledaš, koja te poslušava kada joj nešto narediš i koja čuva tvoj autoritet, svoj moral i tvoju imovinu kada si odsutan!*⁹⁵

Neće postiti bez dozvole muža

Koliko islam pridaje važnost harmoniji bračnog života najilustrativnije pokazuje hadis koji od Poslanika islama, s.a.v.s, prenosi Ebu Hurejre, r.a: *Ženi nije dopušteno da posti, u prisutnosti svoga muža, bez njegove dozvole!*⁹⁶

Naravno, ovdje se misli na dobrovoljni a ne obavezni post tokom ramazana. Ovaj hadis, eksplicite, ukazuje koliko islam vodi računa da sačuva, njeguje i pojača ljubav između supružnika. Jer, postom žena može izgubiti, eventualno, na svježini ili snazi, pa prilikom prilaska mužu, možda, neće pokazati dovoljno

⁹⁵ Hadis bilježi Ibn Madže u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 5 – Babu efdali-n-nisai, hadis br. 1857 i Ahmed u *Musnedu*, 2/251, 432 i 438. Hadis, takođe, bilježe Nesai, Hakim i Taberani. Albani ga ocjenjuje autentičnim. (Vidi: *Sabihu-l-Džami'i-s-sagiri ve zijadetibi*, hadis br.3298 i 3299.)

⁹⁶ Hadis bilježe Buhari u *Sabihu*: 67 – Kitabu-n-nikah, 86 – Babun la te'zenu-l-mer'etu fi bejti zevdžiha li ehadin illa bi'iznihi, hadis br. 5195 i Muslim u *Sabihu*: 12 – Kitabu-z-zekat, 26 – Babun ma enfekal-'abdu min mali mevlah, hadis br. 1026.

volje za onim što on želi. Ili, možda, muž osjeti potrebu za ženom u toku dana, pa ako ona posti biva uskraćen za to zadovoljstvo, kao što se navodi u predaji Ebu Se'ida el-Hudrija, r.a, u kojoj se Safvanova, r.a, žena tužila Vjerovjesniku, s.a.v.s, da joj ne dozvoljava postiti nafilu-post, pa je Safvan, r.a, na Poslanikovo, s.a.v.s, pitanje o tome rekao: *Ona zaposti a ja sam mlad i ne mogu se strpiti (a da joj ne pridem)*. Tada je Vjerovjesnik, s.a.v.s, rekao: *Neće žena postiti bez dozvole svoga muža!*⁹⁷

Ženi je dozvoljeno da posti nafilu kada je čovjek odsutan, odnosno na putu. Međutim, ako se vrati i poželi prići svojoj supruzi, njoj nije pokušeno prekinuti post, jer je udovoljavanje mužu obaveza a post izvan ramazana je nafila.⁹⁸

Pogledajte kako se u ovim hadisima nazire beskrajna mudrost islama, koji ne samo da čuva skladne bračne odnose, već ih podstiče, jača i stabilizira.

⁹⁷ Predaju bilježi Ebu Davud u *Sunenu*: Kitabu-s-savmi, Babu-l-mer'eti tesumu bigajri izni zevdžiha, hadis br. 2459 i Ahmed u *Musnedu*, 3/80. Hadis je vjerodostojan. (Provjeri: šejh Halid 'Abdurrahman el-'Akk, *Vadžibatu-l-mer'eti-l-muslima*, str. 90.)

⁹⁸ Pogledaj ovu zanimljivu konstataciju kod Ibn Hadžera: *Fethu-l-Bari*, 9/207.

Ne pušta nikoga u kuću bez muževe dozvole

Žena neće bez dozvole muža nikoga puštati u kuću, a posebno se ta zabrana odnosi na osobe koje nisu u najbližem srodstvu s njom/mahrem. Allahov Poslanik, s.a.v.s, jasno je to naglasio u nastavku prethodnog hadisa u kojem veli da je ženi, uz dobrovoljni post: *Zabranjeno da pušta u kuću nekoga bez dozvole muža!*⁹⁹

Naravno, tim islam sasijeca zlo u samom korijenu. Jer, ukoliko muškarac uđe u kuću žene s kojom nije u tijesnim rodbinskim vezama, posebno ako se osami s njom, može doći do neželjenih posljedica, do nemorala ili, u najmanju ruku, sumnji. Brojne su predaje u kojima Poslanik islama, s.a.v.s, takvu praksu izričito zabranjuje i oštro je osuđuje.

Tako u Džabirovoj, r.a, predaji Allahov Poslanik, s.a.v.s, naglašava: *Ne ulazite ženama kada su im muževi odsutni, jer šejtan prolazi kroz vas kao što krv cirkulira vašim venama!*¹⁰⁰

Ibn 'Abbas, r.a, prenosi da je čuo Vjerovjesnika, s.a.v.s, kako kaže: *Neka se*

⁹⁹ Hadis bilježe Buhari i Muslim u prethodnim izvorima.

¹⁰⁰ Hadis bilježi Tirmizi u *Sunenu*: 10 – Kitabu-r-reda'a, 17. bab, hadis br. 1172 i ocjenjuje ga garib-predajom.

*muškarac ne osamljuje s drugom ženom bez prisustva njenog mahrema!*¹⁰¹

Posebno je Poslanik, s.a.v.s, upozorio na osamljivanje žene s muževom rodbinom, što bi moglo proizvesti još teže posljedice od osamljivanja s drugima. 'Ukbe b. 'Amir, r.a, prenosi da je Poslanik, s.a.v.s, upozorio: *Čuvajte se osamljivanja sa ženama (koje vam nisu bliska rodbina)! Na to je jedan ensarija upitao: A šta veliš o hamvu/muževom bratu? Odgovorio je: On je kao smrt!*¹⁰²

El-Hamv, prema nekima, označava muževog brata, a prema jezičkim stručnjacima, kako

¹⁰¹ Hadis bilježi Buhari u *Sabihu*: 67 – Kitabu-n-nikah, 111 – Babun ma jahluvenne redžulun bi imre'etin illa zu mahremin ve-d-duhulu 'ale-l-mugibe, hadis br. 5233 i Muslim u *Sabihu*: 15 – Kitabu-l-hadždž, 74 – Babu seferi-l-mer'eti me'a mahremin ila hadždžin ve gajruhu, hadis br. 1341.

¹⁰² Hadis bilježe Buhari u *Sabihu*: 67 – Kitabu-n-nikah, 111 – Babun la jahluvenne redžulun bi imre'etin illa zu mahremin ve-d-duhulu 'ale-l-mugibat, hadis br. 5232; Muslim u *Sabihu*: 39 – Kitabu-s-selam, 8 – Babu tahrimi-l-halveti bi-l-edžnebijjeti ve-d-duhuli 'alejha, hadis br. 2172 i Tirmizi u *Sunenu*: 10 – Kitabu-r-reda'a, 16 – Babun ma džae fi kerahijeti-d-duhuli 'ale-l-mugibati, hadis br. 1171 i ocjenjuje ga kao hasenun-sahihun.

napominje imam Nevevi, označava bližu muževu rodbinu kao što su: njegov otac, amidža, brat, bratić i sl.¹⁰³

Muhammed Fuad Abdu-l-Baki, tumačeći taj hadis kaže, da nije opasnost po ženu od muževe rodbine kao što su njegov otac ili muževi sinovi, koji postaju mahremi njegovoj supruzi i njima je dozvoljeno osamljivanje s njom, već pravu opasnost predstavljaju mužev brat tj. djever, zatim mužev bratić, amidžić i sl., koji se ne mogu osamljivati sa ženom i ne spadaju u mahreme ženi. Velika opasnost leži u tome što su oni bliski mužu, imaju više mogućnosti da se nađu u situaciji da budu osamljeni sa ženom svoga brata ili rođaka i što takva situacija ne navodi ostale ljude na sumnju, kao što bi se to moglo desiti ako se osami s nekim strancem, koji uopće nije u rodbinskim odnosima sa mužem.¹⁰⁴

Nažalost, takva praksa osamljivanja kod nas je sasvim uobičajena, pa bi trebalo, na temelju Poslanikovih, s.a.v.s, jasnih upozorenja, prestati s tom praksom. Pojedince koji su se, na temelju poznavanja islamskih propisa, pridržavali

¹⁰³ Usporedi: *Fethu-l-Bari*, 9/242-243.

¹⁰⁴ Vidi: Komentar Muhammeda Fuada Abdu-l-Bakija u djelu *Sabihu Muslim*, 4/1711. (Izdanje: Daru-l-hadis, Kairo, 1991.)

Poslanikovih, s.a.v.s, uputa, bili su ismijavani i smatrani ekstremima. Međutim, samo striktno slijedeće Vjerovjesnikovih, s.a.v.s, savjeta može rezultirati harmonijom u braku i prevencijom od nemoralnih radnji i bludnih situacija.

Ne uznemirava muža

Supruga se treba truditi da ne uznemirava i maltretira svoga muža. Allahov Poslanik, s.a.v.s, to je posebno istakao u hadisu koji prenosi Mu'az b. Džebel, r.a: *Nijedna žena neće uznemiriti svog muža na dunjaluku a da džennetska hurija ne kaže: Ne uznemiravaj ga, Allah te ubio! On je kod tebe samo kratko a uskoro će te ostaviti i doći će kod nas!*¹⁰⁵

Ne odbija ga

Supruga će strogo voditi računa da ne odbije svoga muža kada je pozove da zadovolji svoje

¹⁰⁵ Hadis bilježi Tirmizi u *Sunenu*: 10 – Kitabu-r-reda'a, 19. bab, hadis br. 1174 i ocjenjuje ga kao hasenun-garibun; Ibn Madže u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 62 – Babun fi-l-mer'eti tu'zi zevdžeha, hadis br. 2014 i Ahmed u *Musnedu*, 5/242 s jakim lancem prenosilaca.

potrebe. Ebu Hurejre, r.a, prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s, upozorio: *Ako čovjek pozove svoju ženu u postelju, a ona to odbije, te on zanoći ljut na nju, meleki će je proklinjati sve do svanuća!*¹⁰⁶

U druga dva rivajeta (Buhari i Muslim) stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s, rekao: *Ako žena zanoći van postelje svoga muža, meleki je proklinju sve do svanuća!* i *Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, koji god čovjek pozove svoju ženu u postelju, pa ga ona odbije, srdit je na nju Onaj koji je na nebesima, sve dok se njen muž ne udobrovolji!*¹⁰⁷

Ne odbija ga, pa makar ostavila da hljeb izgori

Ukoliko muž zatraži da zadovolji svoje intimne potrebe, žena će mu to ispuniti pa makar hljeb stavila u peć da se peče. To se temelji na hadisu koji Talk b. 'Ali, r.a, prenosi od Vjerovjesnika, s.a.v.s: *Ako čovjek pozove svoju*

*suprugu da zadovolji svoje potrebe, neka mu dođe, pa makar hljeb stavila u peć!*¹⁰⁸

El-Mubarekfuri, tumačeći ovaj hadis, kaže da je žena dužna udovoljiti svom suprugu, pa makar stavila hljeb u peć, budući da se ne smije micati od peći, kako hljeb ne bi zagorio i postao neupotrebljiv. Preče je da hljeb izgori, nego da muž izgubi strpljenje i ode u zinaluk.¹⁰⁹

Uvjet za Džennet je i muževo zadovoljstvo

Koliko su značajni harmonični odnosi između muža i žene najbolje dočarava hadis Ummi Seleme, r.a, u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s, uvjetuje ulazak u Džennet muževim zadovoljstvom suprugom. On kaže: *Koja god žena umre, a njen muž bude njome zadovoljan, ući će u Džennet!*¹¹⁰

¹⁰⁶ Hadis bilježe Buhari u *Sabihu*: 67 – Kitabu-n-nikah, 85 – Babun iza bateti-l-mer'etu muhadžireten firaše zevdžiha, hadis br. 5193 i Muslim u *Sabihu*: 16 – Kitabu-n-nikah, 20 – Babu tahrimi imtina'iha min firaši zevdžiha, hadis br. 1436.

¹⁰⁷ Ista poglavlja.

¹⁰⁸ Hadis bilježi Tirmizi u *Sunenu*: 10 – Kitabu-r-reda'a, 10 – Babun ma džae fi hakki-z-zevdži 'ale-l-mer'eti, hadis br. 1160 i ocjenjuje ga kao hasenun-garibun.

¹⁰⁹ Vidi: *Tuhfetu-l-abvezi*, 4/324-325.

¹¹⁰ Hadis bilježe Tirmizi u *Sunenu*: 10 – Kitabu-r-reda'a, 10 – Babun ma džae fi hakki-z-zevdži 'ale-l-mer'eti, hadis br. 1161 i ocjenjuje ga kao hasenun-garibun i Ibn Madže u *Sunenu*: 9 – Kitabu-n-nikah, 4 – Babu hakki-z-zevdži 'ale-l-mer'eti, hadis br. 1854.

Nema poslušnosti mužu u griješenju

Supruga je dužna pokoravati se mužu u svemu onome što ne oponira islamskom učenju. Ukoliko dođe do oponiranja islamskim propisima, onda supruga neće biti poslušna svome mužu. Imam Buhari je jedno poglavlje naslovio: *Neće se žena pokoriti mužu u griješenju*. U tom poglavlju on navodi hadis Aiše, r.a, koja kaže da je jedna ensarijka udala svoju kćerku, kojoj je kosa opadala. Muž joj je naredio da upliće tuđu kosu u svoju, tj. da upotrebljava neku vrstu perike, pa joj je Vjerovjesnik, s.a.v.s, to zabaranio rekavši: *Ne! Prokleti su oni koji upliću tuđe u svoje kose!*¹¹¹

Analogno tome, supruga će u svim ostalim situacijama biti neposlušna prema svom mužu, ukoliko od nje zahtijeva da učini neki grijeh.

---

¹¹¹ Hadis bilježi Buhari u *Sabihu*: 67 – Kitabu-n-nikah, 94 – Babun la tuti'u-l-mer'etu zevdžeha fi ma'sijetin, hadis br. 5205.

BRAK KAO BRANA MORALNOJ ANARHIJI

Savremene moralne devijacije sve više uzimaju maha i kod nas i u svijetu. Mediji, čija je dužnost da štite moral i sprečavaju njegovu eroziju, sami doprinose razvratu, probijanjem moralnih granica i podstičući moralnu anarhiju.

Na planu seksualnog života Zapad je već odavno krenuo ka sunovratu. Doduše njihovi izrasliji intelektualci jasno upozoravaju na tu opasnost. Tako Vill Durant, poznati sociolog, u svojoj knjizi *Čari filozofije* upozorava: *Život u civiliziranim gradovima ne dopušta čovjeku da uopće razmišlja o braku, dok seksualne strasti narastaju, a uslovi čine užitak dostupnijim. Tako je čistota, koja je nekada smatrana vrlinom, postala predmetom ismijavanja i ponižavanja. U takvoj atmosferi nestaje i stida, koji je nekada krasio čovjeka, dok se ljudi ponose svojim grijesima, a žene pod plaštom jednakosti sa muškarcem ulaze u neograničene vanbračne veze*

*i to postaje nešto sasvim uobičajeno. Sada je sve manje prostitutki na ulicama, ali ne zbog policije, već što su izgubile posao zahvaljujući ženama koje to sada rade besplatno.*¹¹²

Frojdova teorija, koja sve ljudske aktivnosti objašnjava seksualnim porovima, mnoge je odvela u najteži seksualni razvrat. Ona je seks odvojila od morala. Čednost je erozirala do dna bez granica. Pogledajmo neke podatke:

Psiholog Dale Carnegie kaže: *Statistički podaci koje je objavila Američka fondacija pokazuju da su muževi, za koje se zna da su bili nevjerni svojim ženama, poticali iz svih klasa i svih dobi. Pedeset od stotinu ispitivanih muževa povremeno je nevjerno svojim suprugama, a neki od njih stalno. Druga polovina, oni koji su vjerni svojim ženama, ostali su vjerni ili zbog straha od bolesti, skandala, ili, pak, zbog toga što nisu imali priliku za prevaru. Telefonsko prislušivanje u Njujorku, tokom jednog kratkog intervala, objelodanilo je da su mnoge njujorške žene isto tako nevjerne svojim muževima.*¹¹³

Zanimljiv je podatak da od ukupnog broja američkih bolnica, njih 650 su specijalne bolnice

¹¹² Sayid Musawi Lari, *Islam i zapadna civilizacija*, str. 31-32.

¹¹³ Cit. izvor, str. 32-33.

za venerične bolesti! Broj nezakonito rođene djece u Americi tako brzo raste da zadaje velike probleme njihovoj vladi. Statistike za 1957.god. ukazuju na više od 200.000 vanbračno rođene djece, a taj broj se povećava za 5 posto godišnje već 20 godina!

Godišnji broj abortusa samo u Americi dostiže 1.000.000 slučajeva! Od tog broja 65 posto abortusa je posljedica slobodnih vanbračnih odnosa, a 50 posto su u pitanju djevojke i slobodne žene!

Ništa bolje stanje nije ni u drugim zemljama Zapada. Tako dr. Molenz iz Londona kaže: *Svaka peta neudata djevojka koja odlazi u crkvu u Engleskoj je trudna. Broj abortusa samo u Londonu dostiže cifru od 50.000 godišnje! Najviše vanbračne djece rađa se u dobrostojećim porodicama, a djevojke iz bogatih porodica sklonije su da postanu neudate majke!*¹¹⁴

Kako i kojom brzinom Evropa srlja u ambis bez dna, najbolje će nam ilustrirati podatak iz *Oslobođenja* prije dvije godine: *U julu 1997. god. u Berlinu se okupilo više od milion mladih na tradicionalnoj Paradi ljubavi. Radi se o*

¹¹⁴ Isti izvor, str. 33.

*otvorenom festivalu na kome se sreću tehno, dance i hip-hop grupe sa svojim poklonicima. Kolona mladih, rasplesanih, raspojasanih i za ljubav raspoloženih protezala se više od 6 kilometara, tako da je blokirano osam glavnih berlinskih putnih pravaca!*¹¹⁵

Epidemija nemorala zahvatila je i bošnjačko biće

Da ova epidemija nije zahvatila i bošnjačko biće mi ne bi imali razloga za pretjerano alarmiranje. Međutim, ova pošast, na žalost, uveliko je zahvatila i bošnjačko biće i sve se više i više širi, što zahtijeva brzu i energičnu akciju svih relevantnih faktora u našem narodu kako bi se zaustavila, ili, bar, smanjila ova narastajuća epidemija!

Nemoral većih razmjera posljedica je, uglavnom, ratnih stradanja našeg naroda i agresije na našu zemlju. Veliki broj žena je dugo bio u muhadžirluku odvojen od svojih zakonskih muževa, a znatan dio ostao je trajno bez muževa koji su pali kao šehidi braneći svoju domovinu.

---

¹¹⁵ *Oslobođenje*, 13.7.1997. god. br. 17640.

Ko je kriv?!

Jesu li žene jedini krivci u narastajućoj moralnoj anarhiji?! Odmah treba konstatovati da dobar dio krivice snose i one! Ali ne samo one! Krivaca je mnogo više! Naime, krivac i saučesnik je svako onaj ko ima načina da spriječi tu epidemiju i poplavu nemorala, a on ništa ne poduzme! Krivci su i oni koji ih samo materijalno pomognu a ni na um im ne pada da razmotre njihove prirodne potrebe i strastvene nagone koje, posebno mlade žene, koje su ostale bez muževa imaju! Krivci su i oni koji sve ovo mirne savjesti posmatraju, zaboravljajući da smo na istoj lađi i da nam je neminovno tonuti, shodno Allahovoj prijetnji!

Začudojuće je da društvena i Islamska zajednica indolentno posmatraju spomenuti problem! Gotovo da nema ni osude, a kamoli da se temeljito priđe rješavanju pitanja uništavanja Bošnjaka iznutra!

Odgovorna gospodo, bez obzira na kojim ste funkcijama, vi koji možete spriječiti ovu kataklizmu, pozivam vas da se trgnete i poduzmete konkretne korake i tako spriječite praksu koja prijeti našem uništenju! Historija nas uči da su najveće i najmoćnije civilizacije i

države propadale - ne zahvaljujući jačini njihovog neprijatelja - nego zbog moralne anarhije u sopstvenim redovima! Ne smijemo gubiti iz vida da sknavljenje moralnih vrijednosti, porada nove probleme, nove boleseti i otvara vrata novim sunovratima!

Plemeniti Allah to je najavio u ajetima Svoje Časne Knjige! Allahov Poslanik, s.a.v.s, je, takođe, putem brojnih hadisa upozorio da će jedan od predznaka Sudnjeg dana biti raširenost zinaluka!¹¹⁶

Islamsko rješenje ovog problema

Mehanizmi koje je islam uspostavio u izbjegavanju nemoralu savršeni su. Islam uopće i ne govori o nemoralu, kojega je gotovo i nemoguće izbjeći kada se za to sve moguće pretpostavke za njegovo izvršenje priskrbe čovjeku. Islam, međutim, sasijeca bilo koju vrstu razvrata u korijenu! Zato Allah Milostivi i kaže: *Ne približavajte se bludu, jer je to razvrat, kako je to ružan put!*¹¹⁷

Zanimljivo je, ovom prilikom, napomenuti da islam nikada ništa ne zabranjuje a da mu

¹¹⁶ Bilježe Buhari i Muslim u sahihima.

¹¹⁷ *El-Isra'*, 32.

alternativu ne nađe i da ne ponudi rješenje kako tu zabranjenu stvar odagnati i sačuvati svoju čast i dostojanstvo. Poznate su metode preventivnog islamskog djelovanja na planu suzbijanja prostitucije i moralnog razvrata u društvu. Podsjetimo se:

- 1.- obaranje pogleda i izbjegavanje prekomjernog zagledanja osoba suprotnog pola,
- 2.- izbjegavanje miješanja muškaraca i žena koji nisu u prisnim rodbinskim odnosima,
- 3.- zabrana osamljivanja sa osobama suprotnog pola bez prisustva drugih osoba,
- 4.- pokrivanje žene kao jedna od preventivnih mjera za njeno čuvanje i moralnu afirmaciju,
- 5.- zakoniti brak kojim se spriječava moralno rastrojstvo, i
- 6.- poligamija - brak sa više žena koji postaje fardi – kifaje u slučaju potrebe ili nužde, tj. kada u jednom društvu ima više žena od muškaraca.

Brak sa više žena - poligamija

Mali broj spomenutih metoda mi, nažalost, prakticiramo u životu. Posljednja navedena

metoda - poligamni brak - čak se ismijava i od strane neke *uleme*, a o drugima da i ne govorimo!

Allah Plemeniti u Kur'anu kaže: *...Ženite se sa onim ženama koje su vam dopuštene, sa po dvije, sa po tri i sa po četiri...*¹¹⁸

Imajući na umu univerzalnost Allahovih zakona, tvrdim da je to jedino pravilno rješenje nakon pogibije velikog broja muškaraca tokom agresije na našu zemlju! To je jedino rješenje i za one zemlje gdje je natalitet žena daleko veći u odnosu na muškarce. Statistički podaci, kazuju da je npr. u Francuskoj broj žena veći od broja muškaraca za 1.765.000! U Americi ima 20.000.000 neudatih djevojaka! Profesor *Peter Mudalar*, sa londonskog univerziteta, tvrdi da je brojnost žena u odnosu na muškarce u konstantnom porastu!¹¹⁹

Prisjetimo se da su milioni žena ostale udovice u Evropi nakon II svjetskog rata. U Njemačkoj su one, zbog toga, formirale asocijaciju preko koje su tražile od njemačke vlade da im zakonski omogući udaju za oženjene

¹¹⁸ *En-Nisa'*, 3.

¹¹⁹ Vidi: *Islam i zapadna civilizacija*, str. 146-147.

ljude. Na nesreću crkva je bila protiv toga i to je čitavu Evropu zarazilo javnim nemoralom!¹²⁰

Inače, u prirodi žene je da voli dom, muža i djecu. Ta potreba može se na pravi način zadovoljiti samo u društvu koje podržava pristojan porodični život uz zakonitog muža. A islam je to regulirao na prirodan način!

Islam uzima čovjeka u njegovoj realnosti, ne negirajući niti omalovažavajući njegove prirodne potrebe. Islam nije sistem koji počiva na praznoj ugladenosti, vještačkoj eleganciji, sanjalačkoj sigurnosti koja se sukobljava sa prirodom čovjeka, njegovom realnošću i okruženjem u kojem živi.

To je sistem koji vodi računa o etici čovjeka i društva ne dozvoljavajući izgradnju materijalne realnosti rušenjem etičkih normi.

To su nužne pretpostavke za pravilno razumijevanje višeženstva koje islam zagovara i dozvoljava u određenim slučajevima.

Kako, dakle, riješiti probleme u društvima u kojima je broj žena daleko veći od broja muškaraca? Da li se to rješava slijeganjem

¹²⁰ Vidi: Isti izvor, str. 149.

ramenima, zatvaranjem očiju pred stvarnošću ili prepuštanjem stihiji?!

Bespomoćno slijeganje ramenima ne donosi ništa. Ništa ne doprinosimo licemjernim niti neosnovanim očekivanjem da će se to samo od sebe riješiti!

Očito je da se nešto mora preduzimati! Ako smo uvjereni u postojanje nekog sistema za konstruktivno rješavanje ove socijalne anomalije, onda se u tom slučaju nalazimo pred tri mogućnosti, od kojih je, a Allah najbolje zna, samo jedna ispravna:

1.- da se svaki čovjek sposoban za brak ženi sa jednom ženom, a ostali broj žena da provode život bez mogućnosti doživljaja bračne atmosfere.

2.- da se svaki čovjek, sposoban za brak, oženi zakonski samo sa jednom ženom, a da ima ljubavnicu ili čini blud sa jednom ili više žena. U tom slučaju žena će imati intimne odnose, ali neće osjetiti niti doživjeti čari bračne zajednice.

3.- i treća mogućnost je da se svi sposobni ljudi ili određeni broj njih ženi sa više žena (do četiri) kako bi svaka od njih upoznala draži

muškarca kroz legalan, zakonski brak, a ne, kao prijateljica ili ljubavnica!¹²¹

Mora se napomenuti da je prva spomenuta mogućnost protuprirodna. Ova činjenica, kako primjećuje S. Qutb, ne može se odstraniti pričama slatkorječivih koji kažu da ženi neće biti potreban čovjek ako se preda radu i zaradi. I muškarac nalazi posao i zaradu, ali mu to nije dovoljno za njegovu psihofizičku ravnotežu, nego se ženi i tako živi u prirodnoj, porodičnoj atmosferi. I žena i čovjek imaju iste potrebe u svemu, pa i u vezi s tim pitanjem, jer su oboje nastali iz istog korijena. Brak je za oboje smiraj. O tome Kur'an govori: *I jedan od dokaza Njegovih je to što za vas, od vrste vaše stvara žene da se uz njih smirite, i što između vas uspostavlja ljubav i samilost; to su, zaista pouke za ljude koji razmišljaju.*¹²²

Druga mogućnost je protiv čistog, ljudskog, islamskog stremljenja i protiv žene i njene časti. To podržavaju spletkaroši koji time ruše i vjeru i sve moralne vrednote,

Treća mogućnost je ona koju je islam izabrao. Nju je odabrao kao povlasticu, ali

¹²¹ Vidi: S. Qutb, *U okrilju Kur'ana*, 4/263 i dr J. Karadawi, *Halal i haram u islamu*, str.262.

¹²² *Er-Rum*, 21.

uvjetnu, da bi se suočio sa realnošću, u kojoj ne vrijedi slijeganje ramenima niti šuplja priča o neravnopravnosti i degradaciji žene, ukoliko prihvati takav brak!¹²³

Nakon konstatacije da islam nudi jedino pravično rješenje za ženu, dr. Jusuf el-Karadavi, precizira: *To je ono višeženstvo koje kršćanski Zapad poriče muslimanima, smatrajući ga ružnim i sramotnim, dok u isto vrijeme dozvoljava svojim muškarcima brojne ljubavnice i prijateljice bez ikakvog ograničenja i broja i bez preuzimanja ikakvih zakonskih i moralnih obaveza naspram njih i potomstva koje će doći kao posljedica brojnosti ovih nevjerničkih i nemoralnih veza. Pa koja od ove dvije strane ima bolji odgovor, pouzdaniji i ispravniji put?!¹²⁴*

Stav nekih zapadnih mislilaca u vezi sa poligamijom

Značajno je napomenuti da neki zapadni mislioci zauzimaju objektivan sud prema ovoj islamskoj instituciji dolazeći do zaključka da je to, ipak, društvena potreba.

¹²³ Vidi; S. Qutb, cit. izvor, 4/265.

¹²⁴ *Halal i haram u islamu*, str.262.

Tako Artur Šopenhauer u knjizi *Nekoliko riječi o ženama* kaže: *Kod naroda gdje je višeženstvo zakonito, omogućeno je gotovo svim ženama da imaju muža, djecu, i pravi porodični život koji odgovara njihovim duhovnim potrebama i zadovoljava njihov ženski instinkt. Na nesreću, crkveni zakoni u Evropi ne dozvoljavaju višestruke brakove i mnoge žene prepuštaju usamljenom životu usidjelice. Neke umiru nezadovoljne i ponižene, neke odvuku njihove želje ili potreba da zarade za život u nemoralnosti, neke uvehnu od nečiste savjesti i slomljenog srca. Ni ja ne mogu razumjeti, čak ni nakon dugog razmišljanja o tome, zašto muškarac, čija je žena žrtva neizlječive bolesti, ili je nerotkinja, ili je nesposobna da donese živo dijete, ne bi mogao stupiti u brak sa drugom ženom, pored prve. To je pitanje na koje crkva mora odgovoriti. Na žalost, ona to ne može. Dobri zakoni su oni koji se poštuju, oni koji osiguravaju sretan život, a ne oni koji ljude lišavaju sreće ili ih osuđuju da nose nepotrebne terete, koji ljude navode da ih preziru i na taj način odlaze u drugu krajnost, u nemoral, prostituciju ili u drugu vrstu poroka!¹²⁵*

¹²⁵ *Islam i zapadna civilizacija*, str.152.

Gospođa Ani Bizant, teozof, napominje: *Zapad tvrdi da ne prihvata višeženstvo. Međutim, muškarci Zapada našli su načina da zaobiđu zakon i da održavaju seksualne odnose sa više žena i to bez odgovornosti koje traži zakonski brak. Time im je omogućeno da odbace neželjene ljubavnice kad god im se prohtije, ne ostavljajući joj drugi izbor nego da ode na ulicu i oda se javnoj i masovnoj prostituciji. Sudbina takve žene neuporediva je sa pozicijom žene koja je ušla u višestruki zakonski brak i koja, iako dijeli muža sa drugom ženom, uživa muževljevo starateljstvo, postaje majka, pa i nana u porodici. Kada noću posmatram hiljade žena na našim ulicama uvjeren sam da Zapad mora učiti od islama i mora prestati kritikovati islam po pitanju višeženstva. Islam omogućava ženi u višestrukome braku da ima muža i djecu u svom krilu na legitiman način i sa svim dužnim poštovanjem. A to je mnogo bolje, sretnije, poštenije i dostojanstvenije za ženu od neizvjesnog i teškog života na ulici. Te žene su žrtve muškarčevih strasti! Ona nosi njegovo nezakonito dijete, a zakon je uopće ne štiti!*¹²⁶

Doktor Gustav le Bon piše: *Ništa u Evropi nije bilo toliko kritikovano kao istočnjački običaj*

¹²⁶ Isti izvor, str.152-153.

*višeženstva. Evropa ni u čemu nije toliko pogriješila koliko u kritici poligamne institucije braka. Sigurno je da je zakoniti višestruki brak Istoka časniji od skrivene i javne prostitucije Zapada. Legaliziranje poligamnog braka je bolje u svakom pogledu!*¹²⁷

Zaključak

Šta reći nakon navedenih argumenata?! Zar dopustiti da nemuslimani prije nas shvate opravdanost i nužnost ovog Allahovog metoda u očuvanju moralnih vrednota jednog društva?! Zar i poslije takvih racionalnih, preciznih i pragmatičnih dokaza omalovažavati Allahovu blagodat i povlasticu?!

Neka se ovaj zaključak završi na navedenim pitanjima! Odgovor je na odgovornima! A svi smo odgovorni!!!

¹²⁷ Isti izvor, str.153.

KULTURA PONAŠANJA PRILIKOM RAZVODA BRAKA

Islam posebnu pažnju pridaje braku i bračnim odnosima, brižljivo pazi i čuva bračnu harmoniju i s puno pažnje i takta pokušava sačuvati bračnu zajednicu od raspada. Razvod braka postaje dozvoljen samo ako nema nikakvog načina da bračni sklad i harmonija opstanu. Ukoliko, eventualno, i dođe do raspada bračne zajednice, islam je precizno regulirao sve detalje u vezi s tim, kako bi sačuvao dostojanstvo svakog od supružnika.

Ranije smo napomenuli da je, prema islamskom kodeksu ponašanja, žena dužna, nakon razvoda braka, vremenski interval koji se koristi za priček provesti u kući svog muža, a muž je dužan da je izdržava, baš kao da su i dalje u braku, sve dok traje period pričeka "*iddeta*". Muž je dužan, shodno svojim materijalnim mogućnostima da je izdržava, kako decidno Allah Uzvišeni podvlači u Kur'anu: *Neka imućan*

*prema bogatstvu svome troši, a onaj koji je u oskudici – prema tome koliko mu je Allah dao, jer Allah nikog ne zadužuje više nego što mu je dao; Allah će, sigurno, poslije tegobe, slast dati.*¹²⁸

Ako su trudne, muževi ih izdržavaju dok se ne porode

Spomenuto je da će trudnica, ukoliko dođe do razvoda braka, ostati u kući svog muža sve dok se ne porodi, a muž je dužan da je u tom periodu izdržava, kao što Allah Uzvišeni naglašava: *Ako su trudne, izdržajte ih sve dok se ne porode!*¹²⁹

Ako doje djecu, zaslužuju nagradu

Ukoliko žena doji dijete, onda joj je muž, ukoliko dođe do razvoda, dužan davati određenu nadoknadu ili nagradu za taj čin. Allah Plemeniti to lijepo preporučuje: *A ako vam djecu doje, onda im dajte zasluženu nagradu sporazumjevši se međusobno na lijep način. A ako nastanu razmirice, neka mu onda druga doji dijete!*¹³⁰

¹²⁸ Et-Talak, 7.

¹²⁹ Et-Talak, 6.

¹³⁰ Et-Talak, 6.

Pogledajmo kako Allah Milostivi želi na sve moguće načine taj priček u slučaju razvoda braka, pa i nakon njega, iskoristiti da se bivši supružnici vrate svom braku i obnove bračnu zajednicu. Dojenjem djeteta majka će biti više vezana za to dijete, a velike šanse postoje da se, na taj način, daleko više vezuje i za oca svoga djeteta. Kako samo Allah Mudri koristi sve mehanizme da veže supružnike na različite načine, pa ako i dođe do razvoda njihovog braka, omogućio im je, kroz ovaj kodeks islamskog ponašanja, izuzetno lijepu priliku da se ponovo zbliže i vrate svojoj ranijoj vezi?! Ako analiziramo te preporuke vidjećemo da je sve usmjereno ka tome!

Inače, Allahova preporuka je da dojenje traje pune dvije godine, što se odnosi i na razvedene žene: *Majke neka doje djecu svoju pune dvije godine onima koji žele da dojenje potpuno bude.*¹³¹ Allah Uzvišeni ne dozvoljava da dijete pati zbog neslaganja roditelja i njihovog razilaženja.

¹³¹ El-Bekara, 233.

Svjedočenje u slučaju razvoda ili vraćanja

Muž ima pravo, sve dok je raspuštenica u periodu pričeke/'iddeta, da je vrati sebi ili da ostavi da priček istekne pa da se ona razvede od njega. Ukoliko ostavi da vrijeme pričeke istekne, onda će morati sačiniti novi ugovor sa svojom suprugom.

U slučajevima razvoda ili vraćanja, traži se svjedočenje dvojice pravednih ljudi, kako bi se izbjegla svaka sumnja, jer se može desiti da ljudi znaju za razvod, ali ne znaju za vraćanje, pa to može dovesti do brojnih nagađanja i špekulacija. Otuda Allah Plemeniti, koji zna sve ono što nam je potrebno, naglašava:

*I dok traje vrijeme određeno za čekanje, vi ih ili na lijep način zadržite ili se velikodušno od njih konačno rastavite i kao svjedoke dvojicu vaših pravednih ljudi uzmite, i svjedočenje Allaha radi obavite! To je savjet za onog koji u Allaha i u onaj svijet vjeruje, - a onome koji se Allaha boji, On će izlaz naći!*¹³²

¹³² Et-Talak, 2.

Ženama se ne smije zabranjivati ponovna udaja za svoje muževe

Ukoliko prođe vrijeme pričeke i dođe do razvoda, a među bivšim supružnicima se ponovo rodi ljubav i čežnja da ponovo zasnuju bračnu zajednicu, oni imaju pravo na to i drugi ih u tome ne trebaju ometati.

Imam Buhari bilježi od Hasana el-Basrija, koji prenosi da je Ma'kal b. Jesar, r.a, udao svoju sestru za jednog ensariju za vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s, ali je taj brak rezultirao, nakon izvjesnog vremena, razvodom. Kada je isteklo vrijeme čekanja, njen bivši muž je ponovo osjetio čežnju za njom a i ona za njim, pa ju je ponovo zaprosio. Međutim, njen brat Ma'kal je odbio dati je bivšem mužu, pa je Allah Uzvišeni objavio: *A kada pustite žene i one ispune njima propisano vrijeme za čekanje, ne smetajte im da se ponovo udaju za svoje muževe, kada se slože da lijepo žive. Ovim se savjetuju oni među vama koji vjeruju u Allaha i u onaj svijet. To vam je bolje i ljepše. A Allah sve zna, a vi ne znate!*¹³³ Kada je to Ma'kal, r.a, čuo, nakon što mu je Allahov

¹³³ El-Bekara, 232.

Poslanik, s.a.v.s, proučio ovaj ajet, pozvao je ensariju i ponovo ga oženio svojom sestrom!¹³⁴

Koliko razvoda sa istom osobom je dozvoljeno?

Razvod braka, poslije koga može ponovo otpočeti zajednički život, može biti samo dva puta. Za to postoji jasan kur'anski tekst: *Puštanje može biti dvaput, pa ih ili velikodušno zadržite ili im na lijep način razvod dajte.*¹³⁵

Šta ako dođe do trećeg razvoda?

Navodi se da je uzrok ograničenja razvoda braka sa istom osobom bio u tome što razvod braka u prvo vrijeme islama nije bio ograničen. Muž je imao pravo da suprugu pusti, pa ponovo vrati i to je činio koliko je puta htio.¹³⁶

Allah Uzvišeni ograničava to na dva razvoda, jer je prvi posljedica, možda, nepromišljenog čina dva supružnika, drugi je posljednja proba za

¹³⁴ Hadis bilježi Buhari u *Sahihu*: 68 – Kitabu-t-talak, 44 – Babun: “*Ve bu’uletuhunne ehakku bi reddihinne*” fi-l-‘iddeti, hadis br. 5331.

¹³⁵ *El-Bekara*, 229.

¹³⁶ Vidi: S. Kutb, *U okrilju Kur’ana*, 2/217 i Halid ‘Abdurrahman el-‘Akk, *Adabu-l-hajati-z-zevdžijje fi dav’i-l-Kitabi ve-s-Sunneti*, str. 377.

zajednički život a već treći razvod pokazuje da taj brak nije u redu i da ga je nemoguće nastaviti.

Ukoliko dođe i do trećeg razvoda braka, onda muž suprugu ne može vratiti sve dok se ona ne uda za nekog drugog, pa ukoliko on umre ili dođe do razvoda sa njim, moguće je, tek tada, da se ponovo uda za bivšeg muža. Allah Plemeniti je, u tom pogledu sasvim jasan, kada kaže: *A ako je opet pusti, ona mu se ne može vratiti što se neće za drugog muža udati. Pa ako je on pusti, onda njima dvoma nije grijeh da se jedno drugom vrate, ako misle da će Allahove propise izvršavati.*¹³⁷

Ovdje se ponovo iskazuje Allahova mudrost. Tim propisom uozbiljuje se muž koji tako olahko daje razvod braka svojoj životnoj saputnici. Ukoliko ne dođe do takvog rigoroznog zaokreta, a to je da se njegova bivša supruga uda za drugoga, onda će se on čitav život razvoditi i nikada neće stati.

S druge, pak, strane, ne može se žena udati za drugoga i onda, bez intimnog odnosa, da se razvede sa njim kako bi se vratila prvom mužu. Ne! Tako ne može! Ona mora imati intimni odnos sa novim mužem, pa tek se onda razvesti i vratiti

¹³⁷ *El-Bekara*, 230.

prvom, kako bi on osjetio lekciju poigravanja sa brakom.

Aiša, r.a, prenosi da se Rifa'a el-Kurezi, r.a, oženio, pa njegova supruga se, nakon razvoda, udala za drugog. Nakon kratkog vremena ona je došla Allahovom Poslaniku, s.a.v.s, i potužila mu se da joj novi muž ne prilazi i da mu je spolni organ poput resice tkanine. Vjerovjesnik, s.a.v.s, shvatio je da se ona pokajala i da bi se ponovo vratila Rifa'i, pa joj je rekao da joj je zabranjena rastava braka sa novim mužem sve dok ona ne osjeti njegov i on njen spolni organ tj. dok ne dođe do intimnog odnosa!¹³⁸

Muž neće tražiti nazad vjenčani dar

Ukoliko dođe do razvoda braka muž neće tražiti nazad vjenčani dar/*mehr* koji je ženi dao prilikom stupanja u brak. Takođe, on od nje neće tražiti ni bilo šta što je utrošio na njeno izdržavanje u toku braka. Allah Uzvišeni kaže: *A vama nije dopušteno da uzimate bilo šta od onoga što ste im darovali!*¹³⁹

¹³⁸ Hadis bilježi Buhari u *Sahihu*: 68 – Kitabu-t-talak, 37 – Babun iza tallekaha selasen, summe tezevvedžet ba'de-l-'iddeti zevdžen gajrehu felem jemusseha, hadis br. 5317.

¹³⁹ *El-Bekara*, 229.

Supruga će vratiti vjenčani dar ako je ona tražila razvod

Ako se desi da supruga ne podnosi muža, da nikakvu ljubav ne osjeća prema njemu, ili čak da osjeća veliku odvratnost prema njemu, a on to ničim nije izazvao, pa ona zatraži razvod braka, onda je dužna vratiti vjenčani dar mužu, kako bi se sačuvala grijeha, kao što Kur'an preporučuje: *A ako se bojite da njih dvoje Allahove propise neće izvršavati, onda im nije grijeh da se ona otkupi!*¹⁴⁰

'Abdullah b. 'Abbas, r.a, prenosi da je Habiba, kćerka Sehla el-Ensarija, r.a, koja je bila udata za Sabita b. Kajsa b. Šemmasa, r.a, došla Vjerovjesniku, s.a.v.s, i tražila da je razvede od muža. Rekla je da joj se uopće ne sviđa, da joj je odvratn i da ne može nastaviti brak sa njim. Vjerovjesnik, s.a.v.s, upitao je da li bi mu vratila bašču koju joj je dao kao vjenčani dar, što je ona sa zadovoljstvom prihvatila, vratila mu tu bašču a on ih razveo!¹⁴¹

¹⁴⁰ *El-Bekara*, 229.

¹⁴¹ Hadis bilježe Buhari u *Sahihu*: 68 – Kitabu-t-talak, 12 – Babu-l-hul'i ve kejfe-t-talaku fihi, hadis br. 5.273, 5.275 i 5276; En-Nesai u *Sunenu*: 27 – Kitabu-t-talak, 34 – Babu ma džae fi-l-hul'i; Ebu Davud u *Sunenu*: 13 – Kitabu-t-talak, 18 – Babun fi-l-hul'i, hadis br. 2.227 i

Puštanje supruge prije stupanja u intimni odnos

Ukoliko dođe do razvoda braka nakon vjenčanja a prije stupanja u intimni odnos, muž će ženi dati pola obećanog vjenčanog dara. To je zbog toga što će ovo biti udarac za ženu, pa će taj muževljev dar pozitivno djelovati na psihu žene. Allah o tome kaže: *Nije vaš grijeh ako žene pustite prije nego što u odnos s njima stupite, ili prije nego što im vjenčani dar odredite. I velikodušno ih darujte darom, zakonom propisanim: imućan prema svome stanju, a siromah prema svom; to je dužnost za one koji žele da dobro djelo učine. A ako ih pustite prije nego što ste u odnos s njima stupili, a već ste im vjenčani dar odredili, one će zadržati polovinu od onoga što ste odredili, osim ako se ne odreknu ili ako se ne odrekne onaj koji odlučuje o sklapanju braka; a ako se odreknete, to je bliže čestitosti. I ne zaboravite da jedni drugima velikodušni budete, ta Allah, zaista, vidi šta radite.*¹⁴²

Malik u *Muvettau*: Kitabu-t-talak, Ma džae fi-l-hul'i, 2/88 (izdanje Daru-l-fikr).

¹⁴² *El-Bekara*, 236-237.

Rastaviće se supružnici ukoliko se međusobno optuže i prokunu

Ukoliko muževi optuže svoje supruge za nemoral, a ne budu imali svjedoke, zakleće se Allahom četiri puta da govore istinu a peti put će prizvati na sebe Allahovo prokletstvo ako lažu, a to će isto učiniti i supruge i nakon toga će se razvesti i nikada neće više imati mogućnost sklapanja braka.

Allah Uzvišeni kaže: *A oni koji okrive svoje žene, a ne budu imali drugih svjedoka, nego su samo oni svjedoci, potvrdiće svoje svjedočenje zakletvom Allahom, i to četiri puta da, zaista, govore istinu, a peti put da ga pogodi Allahovo prokletstvo, ako laže! A ona će kazne biti pošteđena, ako se četiri puta Allahom zakune da on, doista, laže, a peti put da je stigne Allahova srdžba, ako on govori istinu!*¹⁴³

Buharija navodi predaju 'Abdullaha b. Omera, r.a, u kojoj se navodi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s, razvodio supružnike koji su se međusobno optuživali i zakleli se da je ono drugo počinilo blud s drugom osobom!¹⁴⁴

¹⁴³ *En-Nur*, 6-9.

¹⁴⁴ Hadis bilježi Buhari u *Sahihu*: 68 – Kitabu-t-talak, 34 – Babu-t-tefriki bejne-l-mutela'inejni, hadis br. 5.313.

Ukoliko se muž odvoji od supruge više od četiri mjeseca, dužan je razvesti se od nje

Muž se može od supruge razdvojiti u postelji najviše četiri mjeseca. Ukoliko taj period potraje duže, onda se od nje mora razvesti. Allah Plemeniti napominje: *Onima koji se zakunu da se neće približavati ženama svojim, rok je samo četiri mjeseca; i ako se vrate ženama, - pa, Allah zaista prašta i milostiv je; a ako odluče da se rastave, - pa, Allah doista sve čuje i zna.*¹⁴⁵

Granica od četiri mjeseca krajnji je rok da supruga moralno ne posrne i da ne dođe u iskušenje da se preda drugom a ne svome mužu. Prenosi se da je Omer b. el-Hattab, r.a, kao halifa, jedne noći šetao medinskim ulicama, želeći da sazna ima li potrebnih kako bi im pomogao. U toj šetnji, kasno naveče, čuo je jednu ženu kako pjeva:

*Oduljila se ova noć i spustila tama,
a ja ležim u krevetu, bez čovjeka, sama.
Tako mi Allaha, da nije Njegove zabrane,
kojoj nema ravne,
Zatresle bi se od mog kreveta strane...*

¹⁴⁵ *El-Bekara*, 226-227.

Sutradan je Omer, r.a, pitao svoju kćerku Hafsu, r.a, koliko žena može izdržati bez muža. Ona je odgovorila da je krajnji rok šest ili četiri mjeseca. Otada Omer, r.a, nikog u džihadu nije držao više od četiri mjeseca.¹⁴⁶

Ukoliko muž bude nestao, može li doći do razvoda braka?

Ukoliko muž nestane i to potraje, supruga ima pravo na razvod braka i udaju za drugoga. Se'id b. el-Musejjeb tvrdi da žena treba čekati godinu danu, od momenta kada je muž učestvovao u borbi, pa nestao.¹⁴⁷

Abdu-r-Rezzak prenosi predaju od Davuda b. ebi Hinda u kojoj se kaže da će se na muža čekati godinu dana, ako je nestao u borbi, a četiri godine ako je nestao u mirnodopskim okolnostima.¹⁴⁸

Od Alije i Abdullaha b. Mes'uda, r.a, prenosi se da oni smatraju da žena treba čekati izgubljenog muža sve dok se ne pojavi.¹⁴⁹

¹⁴⁶ Vidi: S. Kutb, *U okrilju Kur'ana*, 2/213.

¹⁴⁷ Predaju bilježi Buhari u *Sahihu*: 68 – Kitabu-t-talak, 22 – Babu hukmi-l-mekudi fi ehlihi ve malihi.

¹⁴⁸ Vidi: Ibn Hadžer, *Fethu-l-Bari*, 9/339.

¹⁴⁹ Isti izvor, 9/340-341.

Ukoliko se, nakon udaje žene, pojavi njen muž: šta će tada učiniti? Da li će ostati u drugom braku ili se vratiti prvom mužu. Ibn Hadžer navodi stav Alije, r.a, da će pripasti prvom mužu, a stav Eš-Ša'bija je da će žena moći birati između prvog i drugog!¹⁵⁰

Na kraju

Iz svega izloženog jasno se primjećuje da islam koristi sve mehanizme da spriječi razvod braka. To će se učiniti samo u krajnjoj nuždi, jer od onoga što je Allah Plemeniti dao, posebno Mu je odvratn razvod braka, kako veli naš Vjerovjesnik, s.a.v.s, u hadisu Mu'az b. Džebela, r.a: *Od onoga što je Allah stvorio na licu Zemlje, najmrži Mu je razvod braka!*¹⁵¹

Otuda treba naći modus kako sačuvati brak. Lijepo bi bilo iskoristiti savjet poznatog ashaba Ebu-d-Derdaa, r.a, koji je on uputio svojoj supruzi, savjetujući je: *Ako primijetiš da sam rasrđen, pokušaj me oraspoložiti i smiriti, a ako ja primijetim kod tebe srdžbu, pokušaću te smiriti i oraspoložiti.* Imam Zuhri, koji prenosi ovaj Ebu

¹⁵⁰ Vidi: Isti izvor, 9/341.

¹⁵¹ Hadis bilježi Bejheki u *Sunenu*: Babu-l-istisnai fi-t-talaki ve-l-'itki ve-n-nuzuri, 7/361.

ed-Derdaov, r.a, savjet, kaže: *Ovako postupaju prava braća!*¹⁵²

Ako bi bio ispoštovan taj savjet mnogi brakovi bili bi sačuvani. Prirodno je da muž ili supruga nekada budu nerasploženi, kao što je prirodno da, nakon lijepog i sunčanog vremena, dođe do grmljavine i padavina, ali zato postoje kišobrani i prostorije u koje su ljudi sklanjaju. Tako i nakon vatre srdžbe jednog od supružnika, drugo treba upotrijebiti vodu smirenja, kako bi to, na lijep način, bilo neutralizirano.

Inače, supružnici moraju voditi računa o svojim postupcima, kako nakon njihovog realiziranja ne bi došlo do gorkog kajanja. Islam je, otuda, za nepromišljenost muža odredio konkretne materijalne sankcije, a ukoliko nastupi tako lakomisleno pa da ženu razvede i treći put, onda ga i psihološki kažnjava, na taj način, kako je ranije navedeno, što mu se supruga mora udati za drugog muškarca i imati intimni odnos sa njim.

Lahkomislenost može dovesti do toga da čovjek učini ono što je učinio jedan Arap, koji se razveo od pet žena. Kada je za to čuo Harun er-Rešid, poznati islamski halifa, začuđeno je

¹⁵² Ibn 'Abdu Rabbih, *El-'Ikdu-l-ferid*, 6/126.

zapitao: *A kako se mogao razvesti od pet žena, kada po islamu, muškarac može imati samo četiri?!* Dobio je sljedeći odgovor: Jednoga dana taj čovjek je došao kući i zatekao svoje četiri supruge kako se svađaju. S obzirom da je bio ters, prišao je onoj za koju je smatrao da je izazvala svađu i rekao joj: *Ti si razvedena!* Druga je na to primijetila: *Požurio si s razvodom braka. Daleko bolje bi bilo da si djelovao na nju odgojno a ne tako!* Muž je na to rekao: *I ti si razvedena!* Treća je, takođe, reagovala, pa je i njoj rekao: *I ti si razvedena!* Ni četvrta nije mogla ostati ravnodušna na njegovo lahkomišleno ponašanje, te mu je i ona prigovorila, a on je i njoj rekao: *I ti si, takođe, razvedena!* Jedna komšinica je sve to posmatrala sa svog prozora i reagirala na njegov razvod sa sve četiri žene u jednom trenutku, na što joj je on ljutito odgovorio: *I ti si razvedena, ako to dozvoli tvoj muž!* Njen muž, koji je, takođe, posmatrao šta se dešava, a očito priželjkivao raskid bračne veze sa svojom suprugom, uzvikne: *Dopuštam. Razvedena si!* Tako je taj čovjek ters-naravi razveo u jednom momentu pet žena!¹⁵³

Zbog toga, muž treba, uistinu, trezveno promisliti u času kada donosi takvu odluku. On

¹⁵³ *El-'Ikdu-l-ferid*, 6/124.

treba da traži svaku sitnicu koja će mu brak sačuvati, a ne tražiti sitne detalje koji će doprinijeti razvodu braka. U tom smislu treba da nam posluži kao lijep primjer slučaj Hasana b. 'Alija b. Hasana kada se razvodio od svoje supruge 'Aiše, kćerke Talhine. U času razvoda, rekao joj je: *Stvar (odluka) je u tvojim rukama.* Na to mu je 'Aiša odgovorila: *Do sada je odluka bila dvadeset godina u tvojim rukama, pa si je izvanredno njegovao i čuvao, nećeš, valjda, dozvoliti da je ja u samo jednom momentu upropastim. Ne, ja ovu odluku prepuštam tebi!* Zadivljen takvim shvatanjem, odgovorom i privrženošću svoje supruge, Hasan je odustao od razvoda braka.¹⁵⁴

Nadati se, da će takvih primjera biti sve više među nama, što će uveliko doprinijeti stabilnijem braku i jačanju bračne zajednice.

¹⁵⁴ Isti izvor, 6/125.

KORIŠTENA LITERATURA

1. *El-Kur'an-u-l-kerim*, prijevod: Besim Korkut, Medina, S. Arabija, 1412. god.. po H.
2. Ibn 'Abdi Rabbihi, Ebu Omer Ahmed b. Muhammed el-Endelusi, *El-'Ikdu-l-ferid*, Daru-l-kitabi-l-'arebi, Bejrut.
3. Ahmed, b. Hanbel eš-Šejbani, *El-Musned*, El-Mektebu-l-islami, Bejrut, 1983.
4. El-'Akk, Halid 'Abdurrahman, *Vadžibatu-l-mer'eti-l-muslime*, Daru-l-ma'rife, Bejrut, 2000.
5. *Adabu-l-hajati-z-zevdžijje fi dav'i-l-Kitabi ve-s-Sunne*, Daru-l-ma'rife, Bejrut, 2001.
6. El-Albani, Muhammed Nasiruddin, *Adabu-z-zefaf*, El-Mektebetu-l-islamijje, 'Amman, Jordan, 1989.
7. *Da'ifu-l-Džami'i-s-sagiri ve zijadetuhu*, El-Mektebu-l-islami, Bejrut, 1990.
8. *Sahihu-l-Džami'i-s-sagiri ve zijadetuhu*, El-Mektebu-l-islami, Bejrut, 1988.
9. El-Bejheki, Ebu Bekr Ahmed b. Husejn, *Delailu-n-nubu'Ve*, bejrutsko izdanje, 1985.
10. *Es-Sunenu-l-kubra*, Hajderabad, Indija, 1352. H.
11. *Šu'abu-l-iman*, Daru-l-kutubi-l-'ilmijje, Bejrut, 1990.

12. El-Buhari, Muhammed b. Isma'il, *El-Edebu-l-mufred*, 'Alemu-l-kutub, Bejrut, 1984.
13. *Es-Sahih*, Daru ihjai-t-turasi-l-'arebi, Bejrut.
14. Ebu Davud, Sulejman b. el-Eš'as es-Sidžistani, *Es-Sunen*, Daru ihjai-s-sunneti-n-nebevijje,
15. El-Gazali, Ebu Hamid Muhammed b. Muhammed, *Ihjau 'ulum-d-din*, Daru-l-kitabi-l-'arebi, Bejrut.
16. Ibn Hadžer, Ahmed b. 'Ali el-'Askalani, *Fethu-l-Bari*, Daru-r-rejjan li-t-turas, Kairo, 1986.
17. El-Hakim, Ebu 'Abdullah en-Nejsaburi, *El-Mustedreku 'ale-s-sahihajn*, Daru-l-fikr, Bejrut, 1978.
18. El-Halebi, Ibrahim b. Muhammed, *Multeka-l-ebhur*, Mu'essesetu-r-risale, Bejrut, 1989.
19. Ibn Hibban, Ebu Hatim Muhammed el-Busti, *Es-Sahih*, Daru-l-me'arif, Egipat, 1952.
20. El-Hindi, 'Ali b. Ferid, *Muhtesaru-l-ahkami-l-fikhijje (skraćena zbirka fikhskih propisa)*, Organizacija preporoda islamske tradicije, Kuvajt (bez mjesta i god. izdanja).
21. Kutb, Sejjid, *U okrilju Kur'ana*, FIN, Sarajevo, 1996 i 1999.
22. Ibn Madže, Muhammed b. Jezid el-Kazvini, *Es-Sunen*, Daru-l-hadis, Kairo, 1994.
23. Malik b. Enes, *El-Muvetta'*, Daru-l-hadis, Kairo, 1994.
24. El-Mejdani, Abdu-l-Ganijj el-Gunejmi, *El-Lubab fi šerhi-l-kitab*, Daru-l-kitabi-l-'arebi, Bejrut, 1994.
25. El-Merginani, Ebu-l-Hasen 'Ali b. ebi Bekr, *El-Bidaje*, Daru ihjai-t-turasi-l-'arebi, Bejrut.
26. El-Mubarekfuri, 'Abdurrahman, *Tuhfetu-l-ahvezi bi šerhi Džami't-t-Tirmizi*, Daru-l-fikr, Bejrut, 1995.
27. Muslim, ibn Hadždžadž el-Kušejri en-Nejsaburi, *Es-Sahih*, Daru Ibn Hazm, Bejrut, 1995.
28. En-Nesai, Ebu 'Abdurrahman Ahmed b. Šu'ajb, *Es-Sunen*, Daru-l-fikr, Bejrut.
29. Ebu Nu'ajm, Ahmed b. 'Abdullah el-Asbehani, *Hil'jetu-l-evlija' ve tabekatu-l-asfija'*, Daru-l-kutubi-l-'arebi, Bejrut, 1967.
30. Sabik, es-Sejjid, *Fikhu-s-sunne*, Daru-l-fikr, Bejrut, 1980.
31. Štulanović, mr. Muharem, *Prva bračna noć i intimni bračni život u šerijatsk om pravu*, IPA, Bihać, 1999.

Sadržaj

Umjesto predgovora	5
Uvod	7
KULTURA PONAŠANJA U BRAKU	
Izbor supružnika	15
Vidjeti supružnika prije braka	17
Zaruka	18
Zabranjeno je zaručivati osobu koja je već zaručena	20
Čin vjenčanja	20
Mehr – vjenčani dar	21
Oglašavanje braka	23
Velima – svadbena svečanost	25
Treba se odazvati na svadbenu svečanost	26
Šta, nakon vjenčanja, reći mladencima?	26
Kultura ponašanja u braku	
Klanjati dva rekata prije intimnog odnosa	28
Pokazivanje ljubaznosti prema supruzi	29
Staviti ruku na glavu supruge i proučiti dovu	30
Šta treba proučiti prilikom prilaska ženi?	31
Voditi računa da se ne okrene prema Kibli	31
Prije samog intimnog odnosa dužni smo izvršiti pripremu	32
Koji položaj, prilikom intimnog čina, je dozvoljen?	33
Zabrana snošaja u stražnji, analni otvor	34
Kupanje nakon intimnog odnosa	35
Kako uzimati gusul?	36

Mora li se uzimati gusul nakon svakog intimnog odnosa?	37
Ko živi poligamnim životom, da li se mora kupati nakon prilaska svakoj supruzi?	38
Da li je dozvoljeno prirodno sprečavanje začeca za vrijeme intimnog odnosa?	39
Zabranjeno je drugima prenositi ono što se doživljava pri intimnom odnosu	40

Kultura ponašanja u braku

Kultura ponašanja muža prema ženi:	
lijep odnos prema ženi	44
Razumijevati njihove potrebe i aspiracije	45
Pomagati ženi u poslu	46
Osiguravati opskrbu	48
Biti pravedan prema ženama	49
Kod djevice će boraviti sedam a kod udavane tri dana	51
Veća ljubav prema nekim ženama	51
Ljubomora	53
Muž ima obaveze prema ženi	54
Ako ga tuđa žena fascinira, to će nadoknaditi kod svoje supruge	55

Kultura ponašanja žene prema mužu

Pokornost	57
Zahvalnost	58
Bdi je nad kućom i djecom	60
Čuva svoj moral i imetak muža kada je odsutan	61
Neće postiti bez dozvole muža	62
Ne pušta nikoga u kuću bez muževe dozvole	64

Ne uznemirava muža	67
Ne odbija ga	67
Ne odbija ga, pa makar ostavila da hljeb izgori	68
Uvjet za Džennet je i muževo zadovoljstvo	69
Nema poslušnosti mužu u grijehu	70

Brak kao brana moralnoj anarhiji

<i>Epidemija</i> nemorala zahvatila je i bošnjačko biće	74
Ko je kriv?!	75
Islamsko rješenje ovog problema	76
Brak sa više žena – poligamija	77
Stav nekih zapadnih mislilaca u vezi sa poligamijom	82
Zaključak	85

KULTURA PONAŠANJA PRILIKOM RAZVODA BRAKA

Ako su trudne, muževi ih izdržavaju dok se ne porode	88
Ako doje djecu, zaslužuju nagradu	88
Svjedočenje u slučaju razvoda ili vraćanja	90
Ženama se ne smije zabranjivati ponovna udaja za svoje muževe	91
Koliko razvoda sa istom osobom je dozvoljeno?	92
Šta ako dođe do trećeg razvoda?	92
Muž neće tražiti nazad vjenčani dar	94
Supruga će vratiti vjenčani dar ako je ona tražila razvod	95
Puštanje supruge prije stupanja u intimni odnos	96
Rastaviće se supružnici ukoliko se međusobno	

optuže i prokunu	97
Ukoliko se muž odvoji od supruge više od četiri mjeseca, dužan je razvesti se od nje	98
Ukoliko muž bude nestao, može li doći do razvoda braka?	99
Na kraju	100
KORIŠTENA LITERATURA	105
Sadržaj	109

